

FORVALTNINGSREVISJON AV OVERGANGEN FRA GRUNNSKOLE TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

SANDNES KOMMUNE

Mars 2016

INNHold

Denne rapportens målgrupper er kontrollutvalget, andre folkevalgte, formelt ansvarlige i administrasjonen og utførende fagfolk i administrasjon. Rapporten er et offentlig dokument og skal være tilgjengelig også for media og andre interesserte. Behovene varierer, men her er en lederveiledning med to nivåer for hvor dypt rapporten kan behandles:

1. Innholdsfortegnelsen, sammendraget og rådmannens kommentarer
2. Hovedrapporten med innledning, fakta og vurderinger, samt vedlegg

Innhold.....	2
Sammendrag	3
Rådmannens kommentar	7
Rapporten	9
1 innledning.....	10
1.1 Formål og problemstillinger	10
1.1 Revisjonskriterier og metode.....	10
2 Faktabeskrivelse og vurdering	12
2.1 innledning	12
2.2 Organisering	13
2.3 Planer og rutiner.....	14
2.4 Utdanningsvalg, yrkesrådgivning og frafall	19
2.5 Elevenes kompetanse/faglige utvikling med hovedfokus på tre av ungdomsskolene	30
3 Oppsummering – kort svar på problemstillingene	43
Vedlegg	45

SAMMENDRAG

Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget 24.04.15, og formålet med prosjektet er å vurdere hvordan Sandnes kommune sikrer betryggende overganger mellom ungdomsskole og videregående skole, for å forebygge frafall. Det er gjennomført intervjuer både i grupper og individuelt. I tillegg er det gjennomført dokumentgransking og analyse av statistikk.

Hovedfunn:

- Ungdomskolene i Sandnes synes å være i en positiv utvikling, og oppnår forbedringer på en rekke områder.
- Ungdomsskolene har gode og omfattende rutiner for å sikre overgangen mellom ungdomsskolen og videregående. Arbeidet synes å være godt organisert.
- Så langt vi kan se gjør rådgiverne en god jobb med veiledningen av elevene.
- Alle skolene har planer for faget utdanningsvalg, men det varierer hvordan skolene har organisert faget med tanke på hvem som underviser i faget, om faget er timeplanlagt og hvor mange dager som benyttes til arbeidslivspraksis.
- Sandnes kommune har en avtale med fylkeskommunen om hospitering på videregående totalt to dager, men hospiteringsperioden foregår over en periode på fire uker, noe som skaper uro i undervisningssituasjonen.
- Ikke alle elever får hospitere der de ønsker og noen har opplevd at hospitering og arbeidspraksis har kommet på samme dag.
- Det har vært en økning i antall elever i fra Sandnes som søker seg inn på videregående opplæring.
- Grunnskolepoengene til elevene i fra Sandnes har økt, men det sier ikke noe om den faglige utviklingen til den enkelte elev i ungdomsskolen.
- En gjennomgang av karakterstatistikk for tre fag på skolene Øygard ungdomsskole, Riska ungdomsskole og Giske ungdomsskole, viser at flere elever går ned enn opp i karakter fra jul 8. trinn til jul 10. trinn i fagene engelsk og matematikk. Spesielt i matematikk er det mange elever som går ned.
- Det er ulikt hvilke tiltak skolene setter i verk for å ivareta svake elever som ikke har spesialundervisning.
- Noen uker har elevene mange vurderinger (prøver, innleveringer, fremføringer). Dette kan være stressende og gi dårligere resultater (karakterer).
- Noen skoler skårer lavt på praktisk opplæring.

Rutiner for overgangen fra ungdomskolene til videregående opplæring

Ungdomsskolene i Sandnes har rutiner som skal lette overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring. Fylkeskommunen utarbeider årlig et informasjonsskriv til skolene vedrørende søking og inntak til videregående opplæring,

og de arrangerer informasjonsmøte for rådgiverne. Rutinene blir fulgt, og rådgiverne gjør, så langt vi kan se, en god jobb i dette arbeidet.

For elever som videregående opplæring bør få noe informasjon om i forkant, er det klarert med eleven (eventuelt foresatte for elever under 15 år), hvilken informasjon ungdomsskolen kan dele med videregående opplæring.

Rådgiverne i Sandnes er fornøyde med den hjelp og støtte de, foresatte og elever får fra PPT i fylkeskommunen vedrørende elever med fortrinnsrett og elever med spesielle behov.

Faget utdanningsvalg, hospitering og yrkesrådgivning

Alle ungdomsskolene har ett opplegg for faget utdanningsvalg, men det varierer om faget er timeplanlagt og hvilken kompetanse de som underviser i faget har.

Ungdomsskolene har i dag mellom fem – ti dager med arbeidspraksis, og det overlates til den enkelte elev å finne arbeid. Foresattes nettverk avgjør ofte arbeidsplass.

Sandnes kommune har en avtale med Rogaland fylkeskommune om hospitering på videregående, en dag på 9. trinn og en dag på 10. trinn. Hospiteringen foregår begge årene over en to ukers periode. Dette skaper uro i undervisningen og gjør det vanskelig for lærerne å gjennomføre gode undervisningstimer. Noen elever får ikke komme på førstevalget sitt, og dette er uheldig. For noen elever har arbeidspraksis og hospitering kommet på samme dag.

Alle elever får individuell utdannings- og yrkesveiledning, og elevene er i stor grad fornøyde med veiledningen. Ved den skolen som skårer best på dette spørsmålet i elevundersøkelsen, får elevene veiledning både på 9. trinnet og i 10. trinnet.

Både faget utdanningsvalg og yrkesrådgivning synes å bidra til at elevene blir mer bevisste på valg av utdanning og yrke, og det har vært en økning i antall elever fra Sandnes som søker videregående opplæring.

Elevenes kompetanse og faglige utvikling

For å hindre frafall i fra videregående skole, er det viktig av ungdomsskolene prøver å forebygge skoletrøtthet og manglende motivasjon. Både tilpasset opplæring, mer praktisk opplæring, økt læring og vurdering for læring er sentrale elementer i dette arbeidet. Skolene gir elevene underveisvurdering, men det varierer noe fra lærer til lærer hvordan tilbakemeldinger gis. På indikatoren «vurdering for læring» for 10. trinnet i elevundersøkelsen 2015/2016, varierer skåren for skolene fra 3,1 til 3,6.

Skolene synes å ha en vei å gå i forhold til å la elevene være med å vurdere eget arbeid, og på at lærerne bedre bistår elevene med å kunne tenke gjennom hvordan de utvikler seg i faget.

På 10. trinn er det mange vurderingssituasjoner, og elevene har i noen uker mellom tre – fem vurderinger. Elevene opplever dette som stressende. De opplever at ikke alle

lærerne er flinke til å samarbeide om vurderingssituasjoner. Noen elever oppgir at noen lærere bruker lang tid på å rette prøver/innleveringer.

Flere av skolene har hatt en positiv utvikling i grunnskolepoeng, men antall grunnskolepoeng sier ikke den noe om elevens faglige utvikling på ungdomsskolen. En gjennomgang av karakterstatistikk for tre av ungdomsskolene viste at mellom 32 og 57 prosent av elevene gikk ned i karakter i matematikk fra jul i 8. trinn til jul i 10. trinn. Det kan være flere årsaker til dette, og årsakene kan ligge både hos hvordan skolen organiserer undervisningen, men også hos elevene selv. Vi ser at ved Øygaard ungdomsskole, som har fått tilført ekstra lærerressurser, er det færrest elever som går ned i karakter i matematikk og norsk. Men samtidig er det den skolen der færrest elever går opp i karakter i engelsk og norsk. I to av matematikktimene på Lurahammeren, blir klassene delt i fire avhengig av hvilket nivå eleven selv mener å være på. Lurahammaren var i 2015 den av ungdomsskolene i Sandnes som hadde lavest avvik mellom standpunkt-karakter og eksamens-karakter i matematikk skriftlig.

Det varierer om faglig svake elever får noe ekstra undervisning. De fleste skolene har noen delingstimer, og det arrangeres kurs som elevene kan delta på. Når en kun ser på elever som fikk to i karakter i matematikk på 8.-trinnet, så er det langt færre av dem som går ned en karakter, enn elever som fikk andre karakterer. I engelsk og i norsk er det også færre som går ned.

Skolene har fremdeles en vei å gå for å sikre at opplæringen blir mer praktisk og at bedre tilpasset opplæring blir gitt. Prosjektet ungdomstrinn i utvikling kan forhåpentligvis bidra til en positiv utvikling. Noen av skolene skårer lavt på vurdering for læring, og bør jobbe videre med dette, slik at elevene får underveisvurdering som fremmer læring.

Når målet i Sandnesskolen er at alle elever skal oppleve fremgang, så er det ikke tilstrekkelig å se på utviklingen i grunnskolepoeng for avgangsklasser eller utviklingen i nivå på de nasjonale prøvene. Selv om vanskelighetsnivået i fag ofte øker fra 8. – 10. trinn, er det utviklingen i den enkelte elevs karakter som kan si noe måloppnåelse. Rogaland Revisjon anbefaler ungdomsskolene å følge karakterutviklingen til den enkelte elev for å måle om eleven har fremgang. På den måten kan skolene tidlig sette inn tiltak der det er elever eller klasser som har negativ utvikling.

Rogaland Revisjon anbefaler kommunen å

- prøve å få redusert antall uker hospiteringen på videregående skole foregår over.
- sørge for at elevene har fått god informasjon om utdanningsprogram før de skal velge hospiteringsplass, og at det sikres at alle elever får hospitere på ønskede utdanningsprogrammer.
- at faget utdanningsvalg undervises av lærere som har utdannings- og yrkesrådgivningskompetanse

- sikre at elevene ikke får en opphoping av vurderingssituasjoner enkelte uker, gjennom bedre samarbeid mellom lærerne.
- bli bedre på undervisvurdering (vurdering for læring) og å gjøre undervisningen mer praktisk rettet.
- ha økt fokus på den enkelte elevs faglige utvikling.
- iverksette tiltak for å oppnå bedre resultater i matematikk og i eventuelle andre fag, der karakterutviklingen går i negativ retning.

RÅDMANNENS KOMMENTAR

Kommentarer fra rådmannen datert 08.04.16:

Rådmannen oppfatter at revisjonen har vist at ungdomsskolene i Sandnes har gode og omfattende rutiner i arbeidet med å sikre overgangen mellom grunnskolen og videregående skole. Overgangen til videregående skole ser ut til å være godt organisert.

Rapporten peker på områder for forbedring. Noen utfordringer må løses på overordnet kommunalt nivå, andre utfordringer må løses på den enkelte skole. Rådmannen vil følge opp rapporten på flere måter.

2.1 Kommunaldirektør for oppvekst skole har allerede vært i kontakt med Karrieresenteret i Rogaland Fylkeskommune med tanke på å redusere antall dager for hospiteringen. Karrieresenteret har så langt pekt på at kapasiteten ved de videregående skolene har så langt vært førende for at hospiteringen er blitt lagt til 2 uker. Karrieresenteret påpeker for øvrig at en reduksjon av antall dager med hospitering vil føre til en økning i antall elever som ikke får hospitere på det utdanningsprogrammet eller den skolen de helst vil.

Utfordringene knyttet til hospiteringsordningen er ikke endelig løst. Dialogen mellom Sandnes kommune og Karrieresenteret vil fortsette.

2.2 Rådmannen vil be kommunal direktør for oppvekst skole om å presentere rapporten for rektorene på ungdomsskolene. Rektorene vil bli bedt om å følge opp forbedringsområder rapporten peker på. Ungdomsskolene vil bli bedt om å vurdere

- kompetansekravene til lærere som underviser i faget utdanningsvalg
- antall vurderingssituasjoner ved den enkelte skolen i løpet av en skoleuke.

2.3 Rapporten peker på områder for forbedring som er sammenfallende med påpekning fra Fylkesmannen i forbindelse med det nasjonale tilsynet ved 2 av våre skoler skoleåret 2015-2016. Fylkesmannen påpekt at skolene våre ikke fullt ut gjennomførte vurdering for læring i tråd med bestemmelsene i opplæringslovens kapittel 3. Arbeidet med elevvurdering vil fortsatt ha fokus i kompetanseutviklingen som oppvekst skole gjennomfører i Sandnesskolen.

2.4 Rapporten peker på at opplæringen i matematikk kan være en utfordring. Rådmannen vil peke på at skolene i Sandnes kommune har 2 pågående prosjekt som blant annet tar sikte på å bedre opplæringen i matematikk.

Sandsnesskolen gjennomfører et prosjekt kalt *Utviklende opplæring i matematikk*. Dette prosjektet har sitt utgangspunkt i det prosjektet som ble gjennomført på Smeaheia skole i Sandnes knyttet til metoder for matematikkopplæring hentet fra russiske pedagoger. Prosjektet retter seg i denne omgang mot barnetrinnet. Fra høsten 2016 vil så godt som alle barneskolene i Sandnes kommune delta. I neste omgang vil prosjektet overføres videre til ungdomsskolene.

Sandnes kommune deltar i det nasjonale strategien *Realfagskommuner*. Alle skolene i Sandnes deltar. Strategien har fire overordnede mål:

- Barn og unges kompetanse i realfag skal forbedres.
- Andelen barn og unge på lavt nivå i realfag skal reduseres.
- Flere barn og unge skal prestere på høyt og avansert nivå.
- Barnehagelæreres og læreres kompetanse i realfag skal forbedres.

Til slutt vil rådmannen peke på at 3 av våre ungdomsskoler er plukket ut til å delta i et statlig forsøksprogram med koding / programmering som valgfag på ungdomstrinnet. Skolene vil samarbeide med Vitenfabrikken i Sandnes. Valgfaget vil ha et praktisk utgangspunkt. Rådmannen mener at faget vil kunne bidra til en bedring av opplæringen i matematikk totalt sett.

Pål Larsson
kommunaldirektør

Richard Olsen
skolefaglig rådgiver

RAPPORTEN

1 INNLEDNING

1.1 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Kontrollutvalget i Sandnes kommune bestilte 24.04.15 et prosjekt innen overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole. Formålet med dette prosjektet er å vurdere hvordan Sandnes kommune sikrer betryggende overganger mellom ungdomsskole og videregående skole, spesielt med tanke på å forebygge frafall i videregående opplæring.

I tillegg til formålet, framgår det av kontrollutvalgets bestilling at følgende problemstillinger skal besvares:

- Hvilke planer og retningslinjer har kommunen for overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole, og hvordan fungerer disse?
- Hvordan forberedes overgangen for elever med svakt karaktergrunnlag fra ungdomsskolen?
 - Hvilke tiltak iverksettes?
 - Til hvilket tidspunkt?
 - Hvem har ansvaret?
- Hvordan sikres overgangen for elever med særskilte behov, herunder
 - Hvilken dokumentasjon følger elevene fra grunnskole til videregående skole?
- Hvordan er samarbeidet mellom Sandnes kommune og Rogaland fylkeskommune med tanke på elevenes overgang til videregående skole?
- Hvordan arbeider den enkelte skole med å sikre god yrkesrådgivning overfor elevene på ungdomstrinnet?
- Hvilke forbedringsområder finnes?

1.1 REVISJONSKRITERIER OG METODE

Revisjonskriteriene er krav eller forventninger som brukes for å vurdere funnene i undersøkelsene. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området, for eksempel lovverk og politiske vedtak. Revisjonskriteriene skal bidra til å kunne gi svar på problemstillingene.

I dette prosjektet er følgende kriteriegrunnlag anvendt:

- Opplæringsloven kapittel 1 og 9
- Forskrift til opplæringsloven kapittel 2, 3 og 22
- Veileder: Overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning
- Prinsipper for opplæring (Vedtatt av Kunnskapsdepartementet)
- Læreplan for faget utdanningsvalg

En nærmere beskrivelse av bakgrunn/utledning til det enkelte revisjonskriterium fremkommer i fakta og vurderingsdelen. Det er ikke utledet noe revisjonskriterium for problemstillingen: «Hvilke forbedringsområder finnes?» Denne problemstillingen besvares ut fra de funn vi gjør i de andre problemstillingene.

For å samle inn data har vi gjennomført intervjuer av totalt 57 ledere, ansatte og elever i Sandnes kommune og fire eksterne fra Rogaland fylkeskommune. Flere av intervjuene har vært gruppeintervju. Vi har gjennomgått en rekke dokumenter i fra Sandnes kommune som kvalitetsplan, resultatvurderinger, kvalitetsmeldinger, rutiner o.l. I denne rapporten har vi også benyttet oss av tilgjengelig statistikk i fra skoleporten, SSB, Sandnes kommunes interne rapportering og fra Rogaland fylkeskommunes kvalitetsmelding 2015. Vi har også gjennomgått karakterstatistikk for tre av ungdomsskolene.

Sandnes kommune har åtte ungdomsskoler, hvor en av skolene både har barne- og ungdomstrinn. For å finne nærmere ut hvordan skolene jobber med overgangen fra ungdomsskole til videregående skole, har vi valgt å gå i dybden på tre av skolene.

Disse tre skolene ble valgt ut med bakgrunn i resultatet på to variabler:

- snittet for grunnskolepoeng for årene 2013/2014 og 2014/2015.
- snittet for svar på spørsmål i elevundersøkelsen: «Jeg har fått et godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke, så langt i ungdomsskolen» for 10. trinn for årene 2013/2014 og 2014/2015. Vi valgte ut en skole som skårte høyt, en som skårte lavt og en skole som lå blant skolene «midt på treet» og som hadde fått tilført ekstra lærerstillinger fra staten, gjennom såkalte «Kristin-midler». De utvalgte skolene er:

Giske ungdomsskole

Riska ungdomsskole

Øygard ungdomsskole

På disse tre skolene gjennomførte vi intervjuer av:

- rektor
- inspektør
- trinnleder
- lærer som har faget utdanningsvalg, dersom ikke rådgiver hadde hele faget.
- rådgivere
- elevrådsrepresentanter/vara

I tillegg gjennomførte vi intervju med FAU-representanter fra 10. trinn på en av skolene. Da det var vanskelig å få avtalt møte med FAU-representantene i fra to av skolene, sendte vi spørsmål til den enkelte representant på e-post, men det var få representanter som svarte. En nærmere omtale av kildehenvisninger ligger i rapportens vedlegg 1. Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare prosjektets formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok.

2 FAKTABESKRIVELSE OG VURDERING

2.1 INNLEDNING

I Norge har en som mål at alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring. Alle elever har rett til et tilbud om skoleplass på videregående, men det er ingen skoleplikt slik det er i grunnskolen. Flertallet av elever begynner å videregående opplæring etter ungdomsskolen, men frafallet er stort. Ifølge utdanningsdirektoratet er det nasjonale målet å øke andelen som har fullført og bestått videregående opplæring til 75 prosent for kullet som gikk ut fra ungdomsskolen i 2010. Rogaland fylkeskommunes mål for dette er 78 prosent.

En undersøkelse gjennomført av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) vedrørende bortvalg ved de videregående skolene i Akershus fylkeskommune i skoleåret 2010-2011, viste at forhold utenfor skolen er en like viktig årsak til frafall som skoleinterne forhold. En av fem elever hopper av fordi de har psykiske eller psykososiale problemer, mens 17 prosent sier de mangler motivasjon og er skoletrøtte. Feilvalg er den tredje største årsaken (12 prosent), og 8 prosent slutter på grunn av fysisk sykdom. Vanskelige hjemmeforhold blir også oppgitt som avgjørende av 7 prosent av elevene. Rundt 4 prosent av elevene oppgir rusproblemer, graviditet eller barn som årsak til at de slutter på skolen.

(<http://tidligintervensjon.no/Nyheter/Frafall-i-videregaende-skole/>)

Et forskningsprosjekt utført av Høgskolen i Hedmark viser at atferdsproblemer på ungdomsskolen kan være en viktig årsak til det høye frafallet i den videregående skolen. Dette gjelder både i forhold til gutter og jenter, men for jenter betyr også angst og depresjon en god del. I rapporten fremgår det at det kan starte med psykiske plager, som leder til at eleven får dårligere karakterer. Dårlige karakterer gir svake muligheter for å klare seg i den videregående skole.

(<http://www.nrk.no/norge/atferdsproblemer-skaper-frafall-1.11477754>)

Dette viser at frafallet er et sammensatt problem, som ikke alltid skyldes verken grunnskolen eller videregående skole alene. Manglende motivasjon og skoletrøtthet er noe som skolene kan ha et ansvar for. Dette kan blant annet henge sammen med organiseringen av opplæringen, manglende mestring, for lite praktisk undervisning, dårlige lærere, for høye eller for lave utfordringer, klassemiljøet og dårlige relasjoner mellom lærer og elev. Feilvalg kan skyldes at yrkesrådgivningen elevene fikk på ungdomsskolen ikke var god nok.

2.2 ORGANISERING

Sandnes kommune

Oppvekst skole ledes av en kommunaldirektør som har en stab som arbeider med ulike støtte og utviklingsoppgaver til skolene.

Sandnes kommune har åtte ungdomsskoler, herav en skole, Høle barne- og ungdomsskole, som er en 1-10 skole. Tabellen under viser elevtall for de syv ungdomsskolene.

Tabell 1 – Antall elever i ungdomsskolene (Kilde: Sandnes kommune).	
Ungdomsskole	Antall elever
Giske ungdomsskole	441
Høle barne- og ungdomsskole	36 (kun ungdomsstrinnet)
Høyland ungdomsskole	340
Lundehaugen ungdomsskole	521
Lurahammaren ungdomsskole	246
Riska ungdomsskole	324
Skeiene ungdomsskole	387
Øygard ungdomsskole	392

Rektorene ved skolene har pedagogisk, økonomiske og personalmessig ansvar for skolene. Rektorene har jevnlig rektormøter. Rådgiverne på ungdomsskolene har jevnlig rådgivermøter.

Midler tildeles skolene på bakgrunn av en ressursmodell, der skolene i hovedsak får midler i forhold til antall elever. Ungdomsskolene får 55 000 per elev og 10 000 per elev til spesialundervisning. I tillegg gis det ekstra midler til skoler som har innføringsklasser.

Ungdomsskolene i Sandnes er med i prosjektet «*Ungdomstrinn i utvikling*», som er en nasjonal satsing med tilbud om støtte til lokalt utviklingsarbeid.

Ifølge lesesenteret ved Universitetet i Stavanger, skal tiltaket blant annet gi grunnlag for en mer motiverende, praktisk og variert opplæring som er relevant og utfordrende for alle elever.

AKTUELLE AVDELINGER ROGALAND FYLKESKOMMUNE

PPT fylkeskommunen

Ungdomsskolene i Sandnes kommune har kontakt med PPT i fylkeskommunen vedrørende elever med spesielle behov. PPT deltar på

Inntakskontoret

Inntakskontoret i fylkeskommunen har ansvar for inntak av elever til videregående opplæring.

Oppfølgingstjenesten

Oppfølgingstjenesten er en fylkeskommunal lovpålagt tjeneste, for ungdom mellom 15- 21 år med rett til videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 3-6. Tjenestens målgruppe er ungdom som ikke søker videregående opplæring, takker nei eller slutter i videregående opplæring. Oppfølgingstjenestens formål (§13-1) er å sørge for at ungdom i målgruppen får tilbud om opplæring, arbeid, eller andre tiltak som på sikt kan gi mulighet for å gå inn i kvalifiserende opplæringsløp. Dersom en elev ikke søker videregående skole, informerer ungdomsskolene oppfølgingstjenesten om denne eleven.

Tabellen nedenfor viser antall personer i Sandnes kommune som de siste årene har inngått i oppfølgingstjenestens målgruppe:

Tabell 2 – Aktivitet i Oppfølgingstjenesten (Kilde: Oppfølgingstjenesten).		
	Antall 2013-2014	Antall 2014-2015
Totalt kartlagt	660	635
Antall innenfor oppfølgingstjenestens målgruppe	393	378
Antall i aktivitet via oppfølgingstjenesten	2	43
Antall i kombinasjonstiltak med NAV	20	21
Antall som har fått oppfølging uten å være i konkrete tiltak	80	72
Antall oppfølgingstjenesten har forsøkt å få kontakt med, uten å lykkes	26	13

I tabellen ser vi at det er relativt likt antall personer som kommer innenfor oppfølgingstjenestens målgruppe disse to årene.

2.3 PLANER OG RUTINER

2.3.1 SANDNES KOMMUNE SINE OVERORDNEDE PLANER FOR SKOLE

Bystyret i Sandnes vedtok i 2015 en kvalitetsplan for «Sandnesskolen» som fastsetter langsiktige mål og strategier for kvalitetstvikling i grunnskolen og for skolefritidstilbudet i kommunen. Kvalitetsplanen bygger på følgende utviklingsmål:

- I Sandnesskolen opplever alle elevene fremgang og mestring.
- I Sandnesskolen kjenner elevene målene i fagene. Elever og foresatte får tydelig og jevnlig tilbakemelding, slik at elevene vet hva som skal til for å bli bedre.
- I Sandnesskolen har elevene et godt arbeidsmiljø fritt for mobbing hvor de trives og opplever god arbeidsro.
- I Sandnesskolen er medarbeiderne (lærerne, lederne og andre ansatte) dyktige, engasjerte og har høy status. I Sandnes stiller lærerne, lederne og andre ansatte krav - og blir stilt krav til.

I kvalitetsplanen fremgår det at kvalitet i opplæringen blir belyst gjennom skolens arbeid med tilpasset opplæring, grunnleggende ferdigheter og vurdering for læring.

Årlig legger rådmannen frem en kvalitetsmelding til bystyret og en resultatvurdering for den enkelte skole til utvalg for kultur og oppvekst.

Som en del av Sandnesskolens kvalitetssikringssystem inngår et kvalitetssikringshjul, som består av seks områder: (vedlegg 2).

1. Utviklingssamtalen gjennomføres av skolens ledergruppe og to representanter fra kommunaldirektørens stab, og har fokus på skolens praktisering av lovverk, resultater og utviklingsarbeid.
2. Ledersamtalen mellom den enkelte rektor og kommunaldirektøren følger opp og avklarer det videre arbeidet etter utviklingssamtalen.
3. Intern kontrakt fastsetter utviklingsmål for skolen det kommende året.
4. Skolens utviklingsplan beskriver hvordan skolen konkret vil jobbe for å nå utviklingsmålene. Skolens samarbeidsutvalg godkjenner utviklingsplanen.
5. Resultatvurderingen presenterer skolens resultat overfor politikerne.
6. Kvalitetsmeldingen presenterer Sandnesskolens resultater for bystyret (skoleeiers tilstandsrapport).

Kvalitetssikringssystemet er for tiden under revisjon, slik at det her kan komme endringer.

Revisjonen har gjennomgått de interne kontraktene for ungdomsskolen (se punkt 3 over). Kontraktene for ungdomsskolene er identisk både skolene i mellom og for 2013 og 2014. Dette henger sammen med at alle skolene har de samme utviklingsmål. Det ble ikke utarbeidet interne kontrakter for 2015.

Alle ungdomsskolene i Sandnes er i gang med satsningen «Ungdomstrinn i utvikling», som er en nasjonal satsing med tilbud om støtte til lokalt utviklingsarbeid i klasseledelse, regning, lesing og skriving. Satsingen startet i 2013 og avsluttes i 2017. Universitetet i Stavanger og Læringsmiljøsenderet deltar i prosjektet og bidrar til at lærere få ny kunnskap. Gjennom satsingen er målet at både lærere, skoleledere og skoleeiere skal bidra til at elever på ungdomstrinnet opplever undervisningen som mer

relevant, variert, praktisk og utfordrende. Elevene skal på den måten bli mer motiverte for å lære og dermed også prestere bedre.

2.3.2 UNGDOMSSKOLENES RUTINER FOR OVERGANGEN MELLOM GRUNNSKOLE OG VIDeregående OPPLÆRING

Dette kapittelet har fokus på de rutiner som gjelder overgangen mellom grunnskole og videregående opplæring. Kunnskapsdepartementet vedtok i juni 2006 «Prinsipper for opplæring». I prinsippene står det: "Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, barnetrinn og ungdomstrinn, ungdomstrinnet og videregående opplæring skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet."

I veilederen for overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning, står det: "I overgangsfaser bør kommuner, fylkeskommuner og private skoler og barnehager lage rutiner som sørger for at barnet blir godt ivaretatt. Dette kan være spesielt viktig for barn og elever med særskilte behov." Utfra dette kan en tolke seg frem til at det er naturlig å ha rutiner for overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring for alle elever, men særskilt for elever med særskilte behov.

I veilederen for overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning, fremkommer det: "For eksempel kan kommuner og fylkeskommuner lage rutiner for overføring av informasjon som inkluderer

- samarbeid og involvering av barnet og foreldrene
- behov for tilpasninger av utstyr og skolebygg
- opplæring av personalet
- informasjon om reglene om taushetsplikt og personvern
- håndtering av personopplysninger.»

Veilederen omtaler også regler for informasjon mellom ungdomsskolen og videregående skole og det fremkommer at informasjon ikke kan overføres mellom de to skoleslagene uten elevens samtykke (gjelder elever som har fylt 15 år). Videre står det: «Når eleven skal bytte skole, bør skolene begynne arbeidet med å vurdere elevens behov før skolestart. Den nye skolen kan for eksempel ha samtaler og dialog med eleven/foreldrene og den tidligere skolen, med samtykke fra eleven. Den nye skolen bør sørge for en god dialog så raskt som mulig, slik at elevene som trenger særlig tilrettelegging, får en god overgang og en god start på den videregående opplæringen. I dialog med eleven/foreldrene kan en del av planleggingen med å tilrettelegge for den enkelte begynne før skoleplassene i fylket er fordelt.»

Revisjonskriterier:

- Skolene skal ha rutine for å lette overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring.
- Skolene skal ha rutine som sørger for at elever med særskilte behov blir godt ivaretatt i overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring.

- Rutinene skal følges.
- Ungdomsskolene skal ha klarert med den enkelte elev, over 15 år, hvilken informasjon som skal følge eleven fra ungdomskolen til videregående skole.

Alle skolene har skriftlige rutiner for overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring. Flere av skolene hadde oppdatert rutinen sin i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen. Rutinene inneholdt blant annet de oppgaver som må gjøres i forkant av søknadsfrister for inntak, både for elever som søker på spesielt grunnlag og elever som søker om ordinær plass. Det var rådgiverne som i stor grad hadde ansvar for utføre oppgavene som var beskrevet i rutinen. Noen av skolene hadde lagt inn i rutinen de ulike aktivitetene som de har i faget utdanningsvalg, som arbeidspraksis og hospitering.

Noen elever har fortrinnsrett til vg1, og ungdomsskolene skal melde disse elevene inn til fylkeskommunen innen 1. oktober etter samtykke fra søker. Her er det et eget skjema som foresatte og elev signerer på. Dette gjelder for følgende elever:

- Elever som har spesialundervisning og som har et særlig behov for inntak til et bestemt utdanningsprogram (forskrift til opplæringsloven § 6-15).
- Elever med sterkt nedsatt funksjonsevne (forskrift til opplæringsloven § 6-17).
- Elever med rett til opplæring i eller på tegnspråk (forskrift til opplæringsloven § 6-18).

Fylkeskommunen arrangerer årlig et «inntaksmøte» før jul, som rådgiverne deltar på. Møtet oppleves som nyttig. I tillegg sender fylkeskommunen ut et eget informasjonsskriv som omhandler «*informasjon om søking og inntak til videregående opplæring skoleåret*».

For de elever som har fortrinnsrett og elever som skal søkes inn på individuelt grunnlag, er fristen for søknad 1. februar. Skolene har rutiner for å innkalle foresatte, elev og PPT i fylkeskommunen til et møte i forkant. Rådgiverne opplever dette møtet som veldig nyttig da PPT i fylkeskommunen kan bidra til å svare på spørsmål fra elev og foresatte og bidra til å fortelle hvilke muligheter som finnes. Flere av rådgiverne uttrykte at de hadde hørt at fylkeskommunen ikke lenger skulle delta på dette møtet. Dette uttrykte rådgiverne bekymring over. Revisjonen har undersøkt dette med PPT-leder i fylkeskommunen, og det er bestemt at fylkeskommunen fortsatt skal delta på disse møtene.

Tabellen på neste side viser en oversikt over sentrale aktiviteter som alle ungdomsskolene har lagt inn i sine rutiner med tanke på søknadsprosessen til videregående skoler.

Tabell 3 – Oversikt over aktiviteter som alle ungdomsskoler gjennomfører i forbindelse med overgangen til videregående skole. (Kilde: Ungdomsskolene i Sandnes kommune).	
Måned	Aktivitet
1. oktober	Innmelding av elever som har fortrinnsrett til videregående opplæring til fylkeskommunen.
Oktober/november/desember	Rådgiver har samtaler med alle elevene om utdanningsprogram og yrker.
Desember	Delta på møtet som fylkeskommunen arrangerer om søknad på videregående skole
November/desember/Januar	Møte med PPT fylkeskommunen, foresatte, kontaktlærere og elev for dem som skal søke innen 1. februar.
Januar	Foreldremøter
Januar	Bistå elever som har fortrinnsrett med å søke.
1. februar	Søknadsfrist
Februar	Bistå elever med å søke (hvis behov)
1.mars	Søknadsfrist ordinært opptak
Mai- Juni	Delta på overføringsmøter for elever som har fortrinnsrett.

Dokumentasjon om enkelt elever som skal søke innen 1. februar

Det er den enkelte elev som søker elektronisk i Vigo om plass på videregående skole. For de elever som skal søke innen 1. februar, skal det være med vedlegg til søknaden. Hvilke vedlegg som skal sendes inn, er beskrevet i informasjonsskrivet «*informasjon om søking og inntak til videregående opplæring skoleåret*». Utdrag fra skrivet ligger i vedlegg 3. Dette er informasjon som enkeltvedtak, IOP, karakterutskrift m.m. Skolene har rutine for at yrkesrådgiver sitter sammen med eleven og fyller ut søknadsskjema og laster opp de aktuelle vedlegg.

Dokumentasjon om enkelt elever som skal søke innen 1. mars

For andre elever er søknadsfristen 1. mars, og for noen av disse elevene kan det i noen tilfeller være behov for å sende inn ekstra dokumentasjon. Dette skal fylles ut som et meldeskjema og kan inneholde informasjon om elever som mottakerskole bør vite om før skolestart. Her kan det også legges med vedlegg (se vedlegg 2). Elevene må gi skolen tillatelse for at denne informasjonen skal kunne vedlegges søknaden, og dette foregår ved at yrkesrådgiver sitter sammen med eleven og laster opp vedleggene når eleven søker. I år er første gang denne informasjonen skal sendes elektronisk.

Flere av rådgiverne oppgir at de har hatt tilfeller der ungdomsskolen ønsker å sende inn opplysninger om eleven, men der eleven selv ikke vil. Dette kan for eksempel gjelde elever som har hatt høyt fravær. Siden det er eleven som bestemmer, kan ungdomsskolen ikke sende denne informasjonen videre. Noen av rådgiverne oppgir at dette er uheldig, da dette kan føre til at den videregående skolen ikke godt nok følger opp eleven.

Annet vedørende overgangen

Flere av rådgiverne oppgir at de har vært borti situasjoner der skolen har sendt inn informasjon om elever, men som ikke har kommet frem til den videregående skolen eleven har begynt på. Fylkeskommunen oppgir at det dette kan henge sammen med at informasjonen ble sendt til den skolen eleven først sa ja til å begynne på, men dersom eleven etterpå kom inn på en annen skole (høyere valg), kan informasjonen ha blitt liggende på den første skolen.

Gand videregående skole kaller årlig ungdomsskolene inn til møter om elever som har søkt Gand som første plass. Ungdomsskolene synes at disse møtene er nyttig, og noen savner at ikke det holdes tilsvarende møter med andre skoler.

Vurdering

Ungdomsskolene i Sandnes har omfattende planer og rutiner som skal lette overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående opplæring. Planene angir en lang rekke tiltak, og det er vår inntrykk at rutinene blir fulgt. Så langt vi kan se gjør rådgiverne en god jobb i dette arbeidet.

Når rådgiverne sitter sammen med eleven og laster opp dokumentasjon som skal følge med søknaden, gir eleven samtidig rådgiver tillatelse om at dokumentasjon kan sendes inn. På den måten har skolen klarert med eleven hvilken informasjon som kan sendes inn. Selv om skolene i noen tilfeller skulle ønske å kunne dele informasjon med videregående skole om elever som ikke har gitt skolene tillatelse til dette, er det viktig at ansatte overholder taushetsplikten.

2.4 UTDANNINGSVALG, YRKESRÅDGIVNING OG FRAFALL

Faget utdanningsvalg ble innført i 2008, og skal bidra til en god overgang mellom ungdomsskolen og videregående opplæring. Høsten 2015 kom det en ny læreplan for faget, og den gjelder fra og med nåværende 8. trinnselever. Skoler som ønsker det kan ta denne i bruk på høyere trinn. Fra og med august 2016, skal all opplæring ta utgangspunkt i ny læreplan. I den nye læreplanen er det blant annet gjort endringer i formålet med faget, og det er tatt inn flere kompetansemål.

I opplæringsloven § 9-2 står det: *"Elevene har rett til nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbud og yrkesval og om sosiale spørsmål."* Dette er nærmere utdypet i forskrift til opplæringsloven § 22-3: *«Den enkelte elev har rett til rådgiving om utdanning, yrkestilbud og yrkesval. Utdannings- og yrkesrådgivinga har som formål å bevisstgjere og støtte eleven i val av utdanning og yrke og utvikle kompetansen til den enkelte til å planleggje utdanning og yrke i eit langsiktig læringsperspektiv.»*

Revisjonskriterier:

- Faget utdanningsvalg skal bidra til at elevene blir mer bevisste på valg av utdanning og yrke.
- Alle elever skal få tilbud om nødvendig rådgivning om utdannings- og yrkesvalg, og rådgivningen skal bidra til at elevene på ungdomstrinnet blir mer bevisste på valg av utdanning og yrke.
- Tiltakene skal bidra til reduksjon i frafallet på videregående skole.
- Tiltakene skal bidra til at flere søker videregående opplæring.

2.4.1 FAGET UTDANNINGSVALG

Den nye læreplanen har like mange timer som tidligere, men den har flere kompetansemål. Den nye lærerplanen stiller ikke krav til utprøving i yrker, men det fremgår i formålet at utdanningsvalg skal bidra til at elevene får prøve ut og bli bevisste på egne interesser. Det fremgår også at faget kan foregå på andre læringsarena enn skolen.

Organisering av faget

Alle skolene har en plan for undervisningen i faget. Skolene legger faget opp på ulike måter, men ved alle skolene inneholder faget:

- gjennomgang av heftet «min fremtid»
- informasjon om utdanningsprogram og søkeprosessen
- hospitering ved videregående skole
- arbeidslivspraksis
- deltakelse på yrkesmesser o.l.

De fleste skolene begynner med noen få timer undervisning i utdanningsvalg i 8. trinnet, og i tillegg har de det de kaller en «*jobbskygge*» dag. Det vil si at elevene er med en bekjent, ofte foresatte, på arbeid. Lundehaugen har kun «*jobbskygge*» dag på 8. trinnet.

Her er et eksempel over hvordan Giske ungdomsskole har lagt opp faget utdanningsvalg (matrisen er noe omredigert/forenklet enn Giske sitt oppsett).

Tabell 4 – Årshjul utdanningsvalg 2015-2016. Kilde: Giske ungdomsskole.		
Tid for gjennomføring	Tiltak	ANSVARLIG
8.trinn		
September	Introduksjon og informasjon om faget utdanningsvalg	Rådgiver
Oppstart september – pågår hele året	Utdeling/oppstart i boka «Min fremtid».	Kontaktlærer
Mai	Jobbskygging	Kontaktlærer
Inngår i elevsamtalen i siste termin	Karrieresamtale	Kontaktlærer
9. trinn		
Gjennom hele året	Boka «Min fremtid»	Kontaktlærer
September	Orientering om de ulike utdanningsprogrammene. Interesstest	Rådgiver
	Foreldremøte – informasjon til foresatte	Rådgiver
Januar	Søke hospitering	Rådgiver
Februar	«Bli med og bygg» 2 dager	Opplysningskontoret for byggfag/rådgiver
Gjennom hele året	Karrieresamtaler	Rådgiver
Mars	Hospitering videregående skole	Rådgiver
April	Arbeidsuke	Rådgiver
10. trinn		
Gjennom hele året	Boka «Min fremtid»	Kontaktlærer
August	Teambuilding og orientering om muligheter for utdanning i forsvaret	Rådgiver
September	Søke hospitering	Rådgiver
Oktober – Februar	Individuelle samtaler med rådgiver	Rådgiver
November	Yrkesmesse	Rådgiver
November	Hospitering videregående skole	Rådgiver
Januar	Prosjektet «Min Framtid»	Lærerne på trinnet
Diverse tider	Åpent hus arrangement på videregående skoler	Foresatte
Januar - Mars	Søke på videregående skoler Frist 1. februar for søknad på særskilt grunnlag Frist 1. mars for ordinær søknad	Elev/foresatte/ Sosiallærer/rådgiver

En ser av tabellen at Giske ungdomsskole, som en del andre skoler, har utdanningsvalg både på 8., 9. og 10. trinn.

Lundehaugen ungdomsskole starter med faget i vårsemesteret i 9. trinnet. Ved Øygard ungdomsskole har en i vårhalvåret i 8. klasse noen timer med jobbing med heftet «*Min framtid*». Elevene fortsetter så med faget i vårhalvåret i 9. trinn. Elevrepresentanter ved Øygard ungdomsskole oppgir at de fikk lite informasjon om ulike retninger i forkant av påmeldingen til hospitering. Dette skyldes at påmeldingsfristen til hospiteringen er i slutten av januar, når de nettopp var begynt med faget.

Det varierer også hvem som underviser i faget. Ved Skeiene ungdomsskole er det yrkesrådgiver som underviser i faget hele 9. trinn. På den måten blir yrkesrådgiver godt kjent med alle elevene, før de får individuell veiledning. Ved andre skoler har yrkesrådgiverne i 9. trinn noen klasser, mens det er andre lærere som underviser de andre klassene. Flere av yrkesrådgiverne uttrykker at de kunne ønske å undervise i faget selv. På 10. trinn er det ved flertallet av skolene yrkesrådgiver som underviser, men ved Riska ungdomsskole og Lundehaugen ungdomsskole er det også lærere som underviser i faget. Rådgiverne ønsker å ha faget selv, blant annet fordi de da kan bli bedre kjent med elevene. I tillegg har de kompetanse i faget. Noen av elevrepresentantene ved Riska oppgir at det oppleves som at faget ikke tas så alvorlig som andre fag i 8. – 9. trinn, blant annet fordi det ikke er karakter i faget, og fordi lærerne ikke tok godt nok «hånd» om faget. På noen av skolene opplyses det som at det nok kan variere litt om alt blir fulgt opp like godt i faget, når det er overlatt til en kontaktlærer/faglærer.

Det varierer om faget er timeplanlagt eller om det undervises i faget i bolker. Ved Øygard ungdomsskole og Giske ungdomsskole er faget ikke timeplanlagt, men elevene har faget i bolker. Noen av skolene oppgir at elevene nok får mer timer enn det som fremgår av læreplanen.

Hospitering

Det er inngått en avtale mellom fylkeskommunen og Sandnes kommune om hospitering på videregående skoler en dag på våren i 9. trinn og en dag på høsten i 10. trinn. Det er oppvekst skole som har ansvar for å koordinere hospiteringen for ungdomsskolene. Fylkeskommunen har et nytt datasystem for søking på hospitering, og elevene søker tre utdanningsprogram de ønsker å besøke. De fleste får førstevalget sitt ett av årene, men noen rådgivere og elever oppgir at det er elever som ikke får komme der de ønsker. For hospiteringen som er i mars i år, er det ca. 12 prosent som ikke har fått innvilget det utdanningsprogrammet de hadde som første ønske. Flere mener at dette skjer oftere nå med det nye registreringsprogrammet.

Hospiteringsperioden foregår i en periode på to uker begge gangene, og elevene er på hospitering ulike dager. Dette skyldes noe begrenset kapasitet ved de videregående skolene. Flere av ungdomsskolene rapporterer om at det i dette tidspunktet blir uro i undervisningssituasjonen, og at det kan være vanskelig å planlegge opplæringen disse ukene, da det varierer hvor mange elever som er på hospitering fra dag til dag. I avtalen mellom Sandnes kommune og Rogaland fylkeskommune, står det ingen ting

om at hospiteringsperioden skal være over to uker. Både elever og noen av skolenes ansatte opplever det som uheldig at flere som går i klasse/er venner, ikke får hospitere på samme skole, når de har valgt samme utdanningsprogram.

Av de elevene vi snakket med var det ulike synspunkter på hospiteringen. Noen elever var fornøyde og uttrykte at hospiteringen hjalp dem å velge utdanningsprogram. Andre elever var ikke like fornøyde. Dette går både på at de kom på utdanningsprogrammer de ikke ønsket og/eller på skoler de ikke ønsket å gå på. Noen som kom der de ønsket, var ikke fornøyde på grunn av innholdet. På to av skolene var det elever som opplevde at hospiteringen var samme dag som de hadde arbeidspraksis. Noen av rådgiverne oppgir at de får litt sen beskjed om når hospiteringen skal være. Ifølge oppvekst skole er den stort sett i faste uker.

Arbeidspraksis

Alle skolene har elevene ute i arbeidspraksis, og rådgiverne avtaler med hverandre når den enkelte skole skal ha praksis, slik at ikke alle er ute samme dager/uker. Det er ulikt hvor mange dager elevene er i praksis, og oversikten nedenfor viser disse forskjellene:

Tabell 5 – Oversikt over hvor mange dager de ulike skolene har arbeidspraksis. Kilde: Rådgivere og rektorer i Sandnes kommune.	
Skole	Antall dager arbeidspraksis totalt
Giske ungdomsskole	5 dager
Høle barne- og ungdomsskole	5 dager
Høyland ungdomsskole	7 dager
Lundehaugen ungdomsskole	5 dager
Lurahammaren ungdomsskole	10 dager
Riska ungdomsskole	8 dager
Skeiene ungdomsskole	6 dager
Øygard ungdomsskole	8 dager

En ser av tabellen at antall dager med arbeidspraksis varierer fra fem til ti dager.

Det er ikke alltid eleven finner relevant arbeidspraksis i forhold til det elevene vurderer å velge som fremtidig yrke. Dette skyldes blant annet at en del bedrifter ikke tar inn elever på grunn av HMS-krav og taushetsplikt. Det blir ofte en del elever som jobber i butikk. Likevel tror flere at denne arbeidserfaringen er nyttig.

Noen av elevene synes at det var vanskelig å finne seg arbeidssted. Noen elever og foresatte kunne ønske at skolen kunne bidra litt mere, slik at ikke en var avhengig av foresattes bekjentskapskrets for å finne arbeidssted. De fleste elevene synes også at arbeidspraksisen var kjekt, og for enkelte var den et kjærkomment avbrekk fra skolehverdagen.

2.4.2 YRKESRÅDGIVNING

I arbeidstidsavtalen «SFS 2213 Undervisningspersonalet i kommunal og fylkeskommunal grunnopplæring» fremgår det minimum hvor mye rådgivningsressurs ungdomsskolene skal ha. Ressursen henger sammen med antall elever ved skolen. Alle skolene har en yrkesrådgiver og en sosialrådgiver, og ressursen er fordelt mellom dem. Ved en av skolene er sosialrådgiverstillingen lagt til en inspektør, og en annen skole vil organisere seg på denne måten kommende skoleår. Skolens ledelse kan selv velge å bruke mer til rådgivning enn minstekravet. Ressursen til rådgivning tas av den totale ressursmodellen som skolene får tildelt.

Tabell 6 – Oversikt over rådgivningsressurs. Kilde: Ungdomsskolene i Sandnes kommune.

Skole	Ressurs yrkesrådgiver i prosent	Ressurs sosialrådgiver i prosent	Rådgiverressurs utover krav i SFS 2213
Giske ungdomsskole	54	100	40
Høle barne- og ungdomsskole	ca. 8 prosent	ca. 4 prosent	
Høyland ungdomsskole	40	60	
Lundehaugen ungdomsskole	80	50	18,3
Lurahammaren ungdomsskole	24	24	
Riska ungdomsskole	40	40	23
Skeiene ungdomsskole	51,5	40	
Øygard ungdomsskole	36,7	49,8	

Ved alle skolene får elevene individuell yrkesveiledning, men det variere noe ved hvor mye tid som er avsatt til hver elev, fra ca. 15 minutter til 45. minutter. Yrkesrådgiverne snakker flere ganger med elever som sliter med å bestemme seg.

Noen av elevene uttrykker at det er viktigere at yrkesrådgiverne bruker tiden på elever som ikke har bestemt seg, enn de elever som har bestemt seg.

Tabell 7 – Oversikt over elever på 10. trinnes sitt svar på påstanden: «Jeg har fått et godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke, så langt på ungdomsskolen.»
Kilde: Elevundersøkelsen fra skoleporten.no

	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Giske ungdomsskole	4,2	4,1	4,1
Høyland ungdomsskole	3,7	3,5	3,8
Lundehaugen ungdomsskole	3,7	3,5	3,8
Lurahammaren ungdomsskole	3,7	3,6	4
Riska ungdomsskole	3,6	3,5	3,7
Skeiene ungdomsskole	3,6	3,6	3,8
Øygard ungdomsskole	3,8	3,6	4
Høle barn og ungdomsskole	3,7		3,3

Av tabellen ser vi at Giske ungdomsskole er den skolen som oppnår høyest skår. I innværende skoleår skårer også Øygard ungdomsskole og Lurahammaren ungdomsskole høyt. Men også andre skoler har hatt en positiv utvikling. Høle barne-

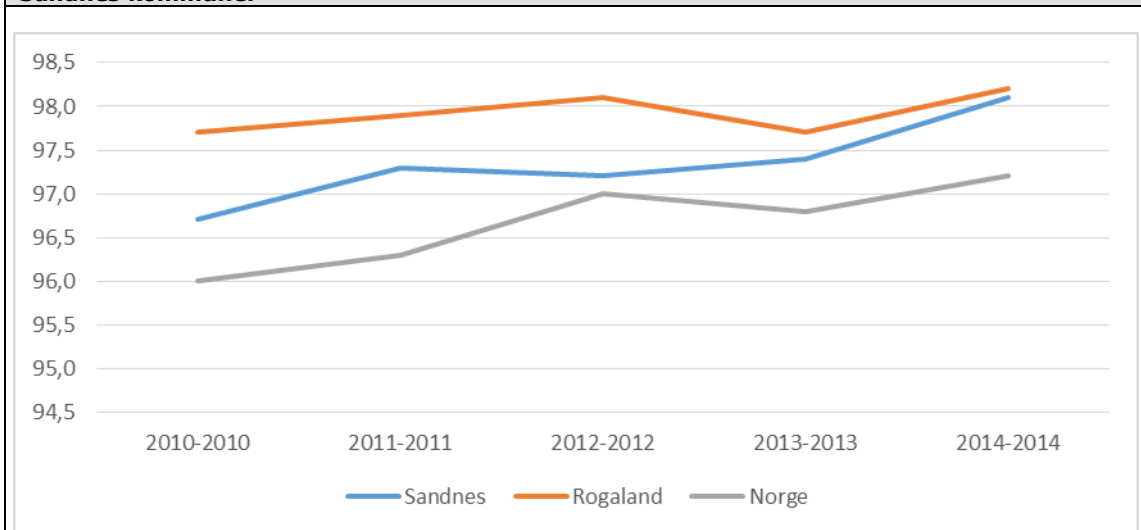
og ungdomsskule har hatt en nedgang, og skolen oppgir at dette nok henger sammen med at ingen av samtalene som yrkesrådgiver skal ha med elevene ved valg av utdanning og yrke, var gjennomført når elevundersøkelsen ble tatt. Andre skoler forteller også at ikke alle samtalene var gjennomført på det tidspunktet elevundersøkelsen ble tatt.

Det som i hovedsak skiller Giske i fra de andre skolene, er at ved Giske så gjennomfører yrkesrådgiver samtaler med hver enkelt elev både i 9. trinn og i 10. trinn. De andre skolene gjennomfører samtaler i 10. trinn. Ved Giske har elevene på 9. trinn to dager med «Bli med og bygg», der de i regi av opplysningskontoret for byggfag/rådgiver, bygger garasjer, og i 10. trinn gjennomføres det teambuilding/orientering med forsvaret.

2.4.3 ANTALL SOM BEGYNNER PÅ VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Tabellen nedenfor viser hvor mange elevene som gikk ut fra ungdomskolen til sommeren 2010-2014, som var registrert som elever i videregående opplæring om høsten.

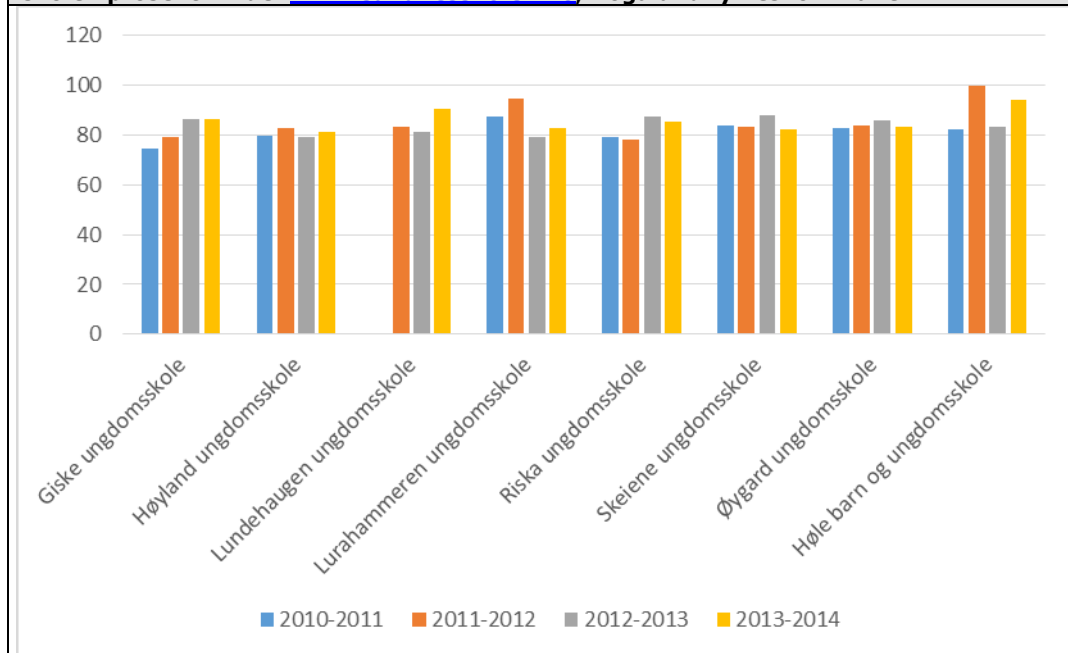
Figur 1 – Oversikt over elever i fra Sandnes kommune, totalt for Rogaland og totalt for Norge som var registrert i videregående opplæring, samme år som avsluttet grunnskole. Kilde: Sandnes kommune.

Figuren viser at Sandnes kommune har hatt en økning i antall elever som begynte på videregående skole og er over landsgjennomsnittet, men under snittet i Rogaland.

Antall elever som fullfører og består VG1 første år.

I Norge var det i 2014 84,7 prosent elever som fullførte og bestod VG1 i løpet av det første skoleåret, og i Rogaland var det 87,1 prosent. Tabellen nedenfor viser en oversikt over antall elever som fullførte og bestod VG1 første år innen normert tid.

Figur 2 – Oversikt over antall elever som fullførte og bestod 1. året på videregående skole i prosent. Kilde: www.sandnesskolen.no, Rogaland fylkeskommune.

Figuren viser at det varierer fra år til år hvor mange som fra den enkelte ungdomsskole fullfører og består 1. året på videregående opplæring. Flere av skolene har hatt en positiv utvikling, blant annet Giske ungdomsskole og Riska ungdomsskole. I 2013 og 2014 var det færre elever som kom i fra Lurahammaren ungdomsskole som fullførte første året videregående i årene 2012/2013 og 2013/2014 enn tidligere. Siden det er naturlig at det er noe svingninger, så vi har valgt å se på gjennomsnittet for en fire årsperiode.

Tabell 8 - Oversikt over antall elever som fullførte og bestod 1. året på videregående i prosent, for en treårs periode (skoleåret 2011/2012 – 2013/2014). Kilde: Rogaland fylkeskommune, Rogaland Revisjon.

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Snitt
Giske ungdomsskole	79,29	86,62	86,4	84,1
Høyland ungdomsskole	83	79,5	81,1	81,2
Lundehaugen ungdomsskole	83,2	81,2	90,6	85,0
Lurahammeren ungdomsskole	94,8	79,1	82,8	85,6
Riska ungdomsskole	78,16	87,25	85,4	83,6
Skeiene ungdomsskole	83,21	87,8	82,4	84,5
Øygard ungdomsskole	83,8	86,1	83,2	84,4
Høle barn og ungdomsskole	100	83,3	94,1	92,5

Av tabellen ser en at i snitt hadde elever som kom i fra Giske-, Høyland- og Riska ungdomsskole minst sannsynlighet for å fullføre og bestå første året på videregående skole. Men både Giske ungdomsskole og Riska ungdomsskolen hadde i denne perioden en positiv utvikling. Størst sannsynlighet for å fullføre og bestå, hadde elever i fra Høle barne- og ungdomsskule og elever i fra Lurahammaren ungdomsskole.

Neste tabell viser oversikt over andel elever i Rogaland, fordelt på kommuner, som gjennomførte og bestod videregåendeopplæring i løpet av fem år. Her finnes det dessverre ikke tall på skolenivå.

Tabell 9 – Oversikt oversikt over andel elever i Rogaland, fordelt på kommuner, som gjennomførte og bestod videregåendeopplæring i løpet av fem år. Gjelder elever som startet på videregående skole høsten 2005 til 2009.

	2005	2006	2007	2008	2009	Gjennomsnitt
Bjerkreim	81	79	83	83	73,3	79,9
Vindafjord	80	75	80	71	84	78,0
Suldal	68	75	86	83	77,6	77,9
Lund	79	76	77	88	68,1	77,6
Sauda	83	77	73	73	76,2	76,4
Tysvær	80	77	70	76	77,6	76,1
Hjelmeland	66	81	77	76	75,8	75,2
Sola	74	73	74	76	73,6	74,1
Randaberg	76	74	73	73	74	74,0
Rennesøy	79	78	63	69	81	74,0
Karmøy	76	75	70	74	73,3	73,7
Gjesdal	76	73	73	67	76,8	73,2
Haugesund	73	74	73	71	73,4	72,9
Stavanger	72	74	70	74	73,9	72,8
Rogaland	72	73	72	73	73,3	72,7
Sokndal	73	75	67	67	79,6	72,3
Strand	73	75	72	66	75	72,2
Sandnes	70	70	73	73	73,7	71,9
Forsand	74	55	64	82	83,3	71,7
Eigersund	75	73	66	74	68,7	71,3
Finnøy	75	65	69	69	76	70,8
Time	69	72	67	76	67,9	70,4
Hå	66	69	67	71	68	68,2
Bokn	100	(N<10)	80	91	64,3	67,1
Klepp	59	68	74	64	65,2	66,0

En ser av tabellen at etter fem år har i snitt 71,9 prosent av elever i fra Sandnes kommune gjennomført videregående opplæring. Dette er noe under middels. Men de senere årene har det vært flere elever som har fullført, og av de elevene som begynte på videregående opplæring i 2009, fullførte 73,7 prosent innen fem år. Dette var rett over snittet for Rogaland som var 73,3 prosent. Det er flere som fullfører studieforberedende enn yrkesfag. I kvalitetsmeldingen til Rogaland fylkeskommune fremgår det: «En viktig årsak til at mange som begynner på yrkesfag har lav gjennomføring etter fem år, er at mange slutter etter Vg2. ...Det er et tankekors at en av fire som primært ønsker læreplass, ikke får. Vi antar at mange av dem som ikke får læreplass, slutter i overgangen fra Vg2.»

2.4.4 SAMMENHENG MELLOM ELEVENES FORNØYDHET MED YRKESVEILEDNING/KARRIEREVEILEDNING OG HVOR MANGE SOM FULLFØRER OG BESTÅR

Tabellen nedenfor viser en oversikt over antall elever som i prosent i 2012-2013 fullførte eller bestod videregående opplæring ett år etter avsluttet ungdomsskole i Sandnes.

Tabell 10 – Oversikt i prosent over hvor mange av de elevene som gikk ut fra grunnskole i Sandnes 2011/2012, som fullførte og bestod Vg1 2012/2013. Kilde:

	2012-2013	rangert etter høyest gjennomføring
Giske ungdomsskole	86,62	3
Høyland ungdomsskole	79,5	7
Lundehaugen ungdomsskole	81,2	6
Lurahammeren ungdomsskole	79,1	8
Riska ungdomsskole	87,25	2
Skeiene ungdomsskole	87,8	1
Øygard ungdomsskole	86,1	4
Høle barn og ungdomsskole	83,3	5

Av de elevene som gikk ut fra grunnskolen i Sandnes i 2011/2012, og som tok Vg1 skoleåret 2012/2013, var det elever som kom i fra Skeiene ungdomsskole og Riska ungdomsskole som i størst grad fullførte og bestod Vg1.

Det kan være interessant å undersøke om det er noen sammenheng mellom hvor fornøyd elevene var med karriereveiledningen de fikk på ungdomskolen og hvor mange som fullfører og består Vg1. I elevundersøkelsen for 2011/2012 ble det stilt to spørsmål for karriereveiledning¹:

- «I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomsskolen i forhold til å velge type videregående opplæring som passer for deg?
- I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen om ulike utdannings- og yrkesvalg.»

¹ Det ble gjort endringer i elevundersøkelsen fra 2013, slik at for dette spørsmålet er det ikke direkte samsvar mellom før og etter 2013.

Tabell 11 – Oversikt over hvor fornøyd elever som gikk 10. trinn i 2011/2012 var med karriereveildning. Kilde: Elevundersøkelsen 2011-2012 (www.skoleporten).

	Informasjon tilpasset deg	Informasjon generelt	Rangering
Giske ungdomsskole	3,8	3,8	3
Høyland ungdomsskole	3,4	3,4	7
Lundehaugen ungdomsskole	3,3	3,3	8
Lurahammeren ungdomsskole	3,7	3,7	5
Riska ungdomsskole	4,1	4,2	1
Skeiene ungdomsskole	3,9	3,9	2
Øygard ungdomsskole	3,6	3,6	6
Høle barn og ungdomsskule	3,7	3,8	4

Riska ungdomsskole, Skeiene ungdomsskole og Giske ungdomsskole som i 2011/2012 hadde elever som var mest fornøyd med karriereveiledningen.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over rangeringen elever som fullførte og bestod VG1 og rangering av elevenes fornøydhet med karriereveiledningen.

Tabell 12 – Oversikt i prosent over hvor mange av de elevene som gikk ut fra grunnskole i Sandnes 2012, som fullførte og bestod VG1 2012/2013. Kilde:

	Rangering flest som fullførte og bestod VG1	Rangering fornøyd med karriereveiledningen
Giske ungdomsskole	3	3
Høyland ungdomsskole	7	7
Lundehaugen ungdomsskole	6	8
Lurahammeren ungdomsskole	8	5
Riska ungdomsskole	2	1
Skeiene ungdomsskole	1	2
Øygard ungdomsskole	4	6
Høle barn og ungdomsskole	5	4

Tabellen viser at på de skolene hvor elevene var mest fornøyd med karriereveiledningen skoleåret 2011/2012, var det flest elever som fullførte og bestod VG1 innen ett år. Vi fikk imidlertid ikke tilsvarende resultat når vi så på samme sammenheng for årstrinnet etter.

Vurdering

Alle ungdomsskolene har ett opplegg for faget utdanningsvalg. Det varierer hvordan skolene gjennomfører dette, både med tanke på organisering og hvem som underviser i faget. Det er ikke krav til formell kompetanse for å kunne undervise i utdanningsvalg. Det er likevel et spørsmål om skolene burde prioritere at dette faget i større grad blir undervist av yrkesrådgivere. Når det nå er kommet flere kompetansemål i faget utdanningsvalg, bør skolene vurdere om det er behov for å redusere antall timer med arbeidspraksis. Dette gjelder særlig de skolene som per i dag har mellom 8-10 dager

med arbeidspraksis. Skolene bør også sikre at alle timer blir gjennomført og at alle elevene har fått en god informasjon om utdanningsprogram før de skal velge retninger å hospitere på.

Det er uheldig at hospiteringen foregår over en to ukers periode, da det skaper uro i undervisningen og gjør det vanskelig for lærerne å gjennomføre undervisningstimer. Det burde være mulig å få til en bedre ordning vedrørende dette. Det er også uheldig dersom elever ikke får komme på førstevalget sitt, verken i 9. klasse eller i 10. trinnet.

Elevene er i stor grad fornøyde med yrkesrådgivningen. Siden elevundersøkelsen i mange tilfeller blir tatt før elevene har hatt samtale med yrkesrådgiver, kan dette føre til at resultatene er lavere enn de kunne vært dersom elevundersøkelsen kom i etterkant.

En gjennomgang av resultatene for ett årstrinn viste at det var flere elever som fullførte og bestod Vg1 som kom fra ungdomsskoler der elevene var mest fornøyde med karriereveiledningen.

Både faget utdanningsvalg og yrkesrådgivningen synes å bidra til at elevene blir mer bevisste på valg av utdanning og yrke.

Det har vært en økning i antall elever som søker videregående opplæring, og yrkesrådgivningen og faget utdanningsvalg kan ha bidratt til dette. Det har også vært en økning i antall elever som bor i Sandnes som fullfører og består videregående opplæring i løpet av fem år. Dette er positivt.

2.5 ELEVENES KOMPETANSE/FAGLIGE UTVIKLING MED HOVEDFOKUS PÅ TRE AV UNGDOMSSKOLENE

Kvalitetsmeldingen til Rogaland fylkeskommune for 2015 viser at elever som har gode karakterer fra grunnskolen, statistisk sett har større sjanse for å fullføre videregående opplæring. Elever som hadde 30 grunnskolepoeng (3 i snittkarakter) eller lavere hadde

- 24,4 prosent sannsynlighet for å fullføre og bestå studieforbedrende.
- 61,7 prosent sannsynlighet for å fullføre yrkesfag

Elever som hadde mer enn 50 grunnskolepoeng (5 i snittkarakter) hadde:

- 96,4 prosent sannsynlighet for å fullføre og bestå studieforbredende
- 95 prosent sannsynlighet for å fullføre og bestå yrkesfag.

På landsbasis er sannsynligheten for at en elev med færre enn 30 grunnskolepoeng skal gjennomføre videregående opplæring i løpet av fem år, mindre enn 20 prosent

(Kvalitetsmeldingen 2014/Gjennomføringsbarometeret.) Det er flere med lave grunnskolepoeng som fullfører videregående skole i Rogaland enn snittet i Norge.

Selv om det også er andre variabler som spiller inn, viser dette at grunnskolepoeng påvirker sannsynligheten for å fullføre og bestå videregående opplæring. Dette gjør at det er viktig for grunnskolen og jobbe systematisk med å høyne elevenes kompetanse. Men samtidig må en også ha i mente at noen elever sliter med forhold som ikke er skolerelatert, som kan gjøre opplærings situasjonen vanskelig.

Opplæringsloven eller forskrift til opplæringsloven har ingen bestemmelser som kun gjelder svake elever, som ikke faller inn under kriteriene for spesialpedagogisk hjelp, men det er bestemmelser i regelverket som favner alle elever. I opplæringsloven § 1-3 står det: «*Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.*»

Et verktøy for å tilpasse elevens evner er knyttet til vurdering. Vurderingen skal nå i større grad være knyttet til læring, og i opplæringsforskriften er det flere paragrafer som omhandler dette:

- «*Formålet med vurdering i fag er å fremje læring undervegs og uttrykkje kompetansen til eleven,..... undervegs og ved avslutninga av opplæringa i faget (§ 3-2).*»

-«*Vurderinga skal gi god tilbakemelding og rettleiing til elevane, (§ 3-2).*»

- «*Undervegs vurdering i fag skal brukast som ein reiskap i læreprosessen, som grunnlag for tilpassa opplæring og bidra til at eleven aukar kompetansen sin i fag... (§ 3 -11).*»

-«*Undervegs vurderinga skal innehalde informasjon om kompetansen til eleven ...og gi rettleiing om korleis ho eller han kan utoikle kompetansen sin i faget (§ 3 -11).*»

- «*Halvårs vurdering i fag ... skal syne kompetansen til eleven opp mot kompetansemåla i læreplanen for faget. Ho skal også gi rettleiing om korleis eleven kan auke kompetansen sin i faget. Frå 8. årstrinnet skal eleven i tillegg ha halvårs vurdering med karakter (§ 3-13).*»

-«*Undervegs vurderinga skal fremje læring og gi eleven høve til å forbetre kompetansen sin gjennom opplæringstida i faget (§3-16).*»

Revisjonskriterier

- Skolene skal gi elevene underveisvurdering som gir rettleiding om hvordan eleven kan øke kompetansen i faget, fremme læring og gi elevene mulighet til å forbedre kompetansen sin.
- Svake elever skal ha en positiv utvikling.
- I Sandnesskolen opplever alle elevene fremgang.

Praktisk undervisning og individuell opplæring

Som en del av prosjektet ungdomstrinn i utvikling, jobbes det med å gjøre undervisningen mer praktisk. Tabellen nedenfor viser en resultater fra elevundersøkelsen på 10. trinn svar på spørsmål om variert opplæring og praktisk undervisning for de tre utvalgte skolene.

Tabell 13 – Resultater fra elevundersøkelsen 10. trinn – høsten 2015 (Kilde: Elevundersøkelsen 2015, Sandnes kommune).			
	Giske ungdomsskole	Øygard ungdomsskole	Riska ungdomsskole
Praktisk opplæring	2,8	3,1	2,6
Variert opplæring	3,4	3,8	3,6

En ser av tabellen at skolene skårer lavt på praktisk opplæring. Den skolen som skårer lavest er Riska ungdomsskole. Ungdomsskolene skårer bedre på spørsmålet variert opplæring.

Rogaland Revisjon har ikke gått i detalj på hvordan skolene jobber med tilpasset opplæring, men har sett på noen av ukeplanene som skolene har. En måte å tilpasse opplæringen på er å gi ulike typer oppgaver o.l. som er tilpasset elevens nivå. En gjennomgang av lekse/uke/læringsplanene for de tre skolene viser at det er ulik bruk av nivåinndeling. Giske ungdomsskole har satt opp tre nivåer (blå, rød, grønn) og på arbeidsplanen i en av ukene, for en av klassene, var det nivåinndeling i engelsk, matematikk og fransk. I matematikk og i engelsk var det ulike oppgaver som skulle gjøres. I fransk var det samme sider og oppgaver som skulle gjøres, men det høyeste nivået (grønn) hadde flere oppgaver. I flere klasser er engelsk inndelt i to-nivåer.

På Riska ungdomsskole var det for uke 6 og uke 8 ingen nivåinndeling for to av klassene. I to av klassene var matematikkleksene inndelt i to nivåer.

Øygard ungdomsskole er den skolen som har mest differensiert læreplanen (lekseplan). I uke 8 er engelsk og valgfagspråk inndelt i tre nivåer. I engelsk har elever med middels og høy måloppnåelse flere glosser de skal lære og andre oppgaver. Matematikkleksene i uke 8 delt inn i to nivåer, der de har ulike oppgaver og naturfag og samfunnsfag er inndelt i to nivåer. I begge de to fagene skal elevene lese like mye, men oppgavene er annerledes.

Vurdering for læring

Alle skolene oppgir at de jobber med vurdering for læring, og at dette har de holdt på med noen år. Rektorer oppgir at det nok er noe er ulik praksis blant lærerne innenfor dette. Noen legger ut tilbakemeldinger på It's Learning, andre ikke.

I elevundersøkelsen er elevene stilt åtte spørsmål som er knyttet til indikatoren vurdering for læring. Tabellen nedenfor viser en oversikt over total skår for 10. trinns elever ved den enkelte ungdomsskole de tre siste skoleårene.

Tabell 14– Oversikt over 10. trinnns skår på indikatoren «vurdering for læring» . Kilde: Elevundersøkelsen.

	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Giske ungdomsskole	3,2	3,1	3,2
Høyland ungdomsskole	2,7	2,7	3,1
Lundehaugen ungdomsskole	3,1	3,2	3,5
Lurahammeren ungdomsskole	3,3	3,5	3,6
Riska ungdomsskole	3,4	3,3	3,4
Skeiene ungdomsskole	3,1	3	3,2
Øygard ungdomsskole	3	3,4	3,5
Høle barn og ungdomsskule	3,4		3,2

En ser av tabellen at Lurahammaren-, Lundehaugen- og Øygard ungdomsskole er de skolene som skårer best på «vurdering for læring». Den laveste skåren har Høyland ungdomsskole, men denne skolen har hatt den beste utviklingen det siste året. Dersom en går nærmere inn i tallene så finner en at det elevene jevnt over gir dårlig skår på spørsmålene:

- Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?
- Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?
- Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget.

Spesielt trekker spørsmålet «Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?» ned, hvor syv av ungdomsskolene oppnår mellom 2,3 og 2,8 i resultater. Best skår på dette spørsmålet har Lurahammeren med 3,2 i resultat.

De spørsmålene som oppnår best skår, er spørsmålene:

- Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?
- Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?
- Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?

En nærmere gjennomgang av vurdering for læring for de tre utvalgte skolene finner en under karakterutvikling.

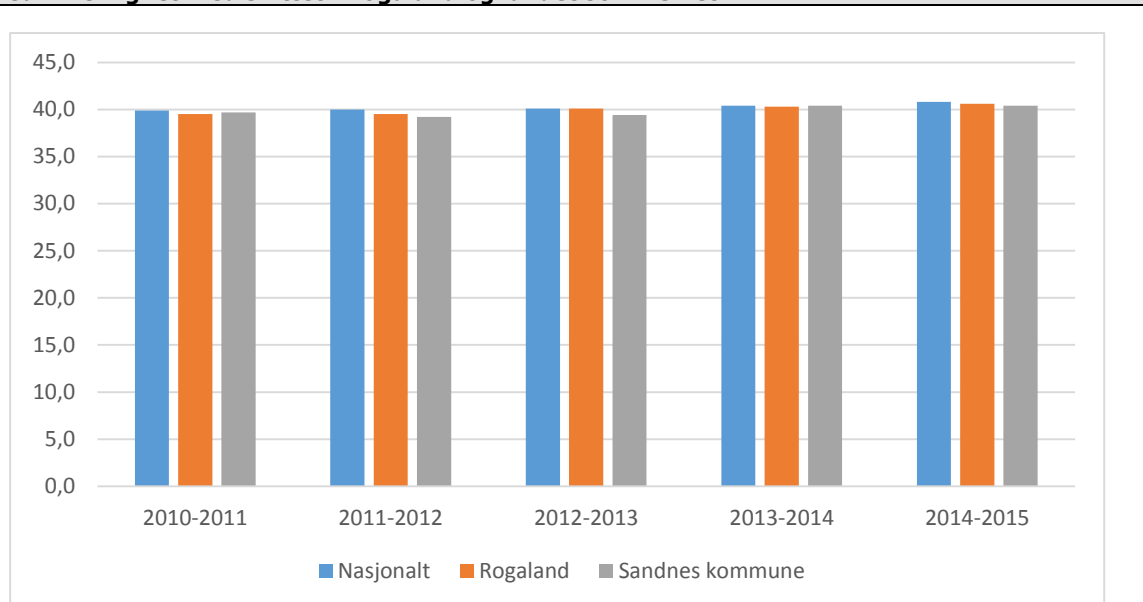
Dersom underveisvurdering, tilpasset opplæring og mer praktisk undervisning skal ha noe for seg, bør dette bidra til at elevene lærer mer og dermed oppnår en høyere kompetanse gjennom bedre karakterer. En gjennomgang av grunnskolepoeng sier ikke noe om utviklingen den enkelte elev har hatt fra 8. trinnet til 10. trinnet. For å undersøke dette har Rogaland Revisjon valgt å se nærmere på nåværende 10. trinn

karakterutvikling i fagene engelsk, matematikk og norsk hovedmål for Øygaard ungdomsskole, Riska ungdomsskole og Giske ungdomsskole. Vi har sett på karakter til første semester i 8. trinn og karakter i første semester i 10. trinn. Kompetansemålene gjelder etter 10. trinn, slik at begge disse to karakterene er å forstå som underveiskarakterer, men karakterene gir likevel et bilde på hvordan utvikling er. Det vil likevel være standpunkt karakteren som kan gi det mest korrekte bilde av utviklingen. Vi har kun analysert karakterene til elever som gikk på skolene begge årene og som fikk karakter begge årene.

Grunnskolepoeng

Figuren nedenfor viser en oversikt over gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng for Sandnes kommune, alle kommuner i Rogaland totalt og totalt i Norge.

Figur 3 – gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng for ungdomskoleelevenes fem siste skoleår, sammenlignet med snittet i Rogaland og landet som helhet.²

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Nasjonalt	39,9	40,0	40,1	40,4	40,8
Rogaland	39,5	39,5	40,1	40,3	40,6
Sandnes kommune	39,7	39,2	39,4	40,4	40,4

Figuren viser at grunnskolepoengene for Sandnes kommune, med unntak av skoleåret 2013-2014, er noe lavere enn landsgjennomsnittet. Men Sandnes kommune har hatt en positiv utvikling i grunnskolepoeng, og grunnskolepoengene har fra 2012 – 2015 økt med over ett poeng.

Tabellen nedenfor viser oversikt over gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng for den enkelte ungdomsskole i Sandnes for skoleårene 2010/2011 – 2014/2015 og gjennomsnittet.

² I 2014-2015 har elevene ett mer fag enn tidligere, valgfag, slik at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare.

Tabell 12 - Oversikt over gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng for den enkelte ungdomsskole i Sandnes for skoleårene 2010/2011 – 2014/2015 og gjennomsnittet. Kilde:

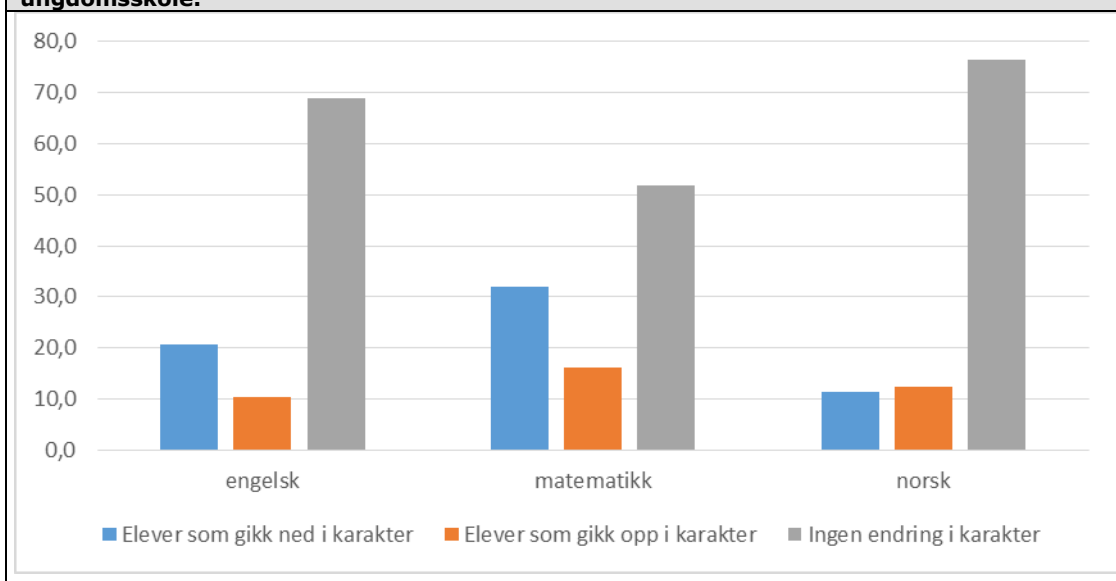
	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	Snitt
Giske ungdomsskole	38,3	40,8	40,1	40,6	41,1	40,2
Høyland ungdomsskole	39,2	39,1	39,2	41,3	38,5	39,5
Lundehaugen ungdomsskole		39,3	39,6	41,1	42,7	40,7
Lurahammeren ungdomsskole	41,4	39	39,2	41,4	39	40,0
Riska ungdomsskole	38,3	38,6	40,2	39	38	38,8
Skeiene ungdomsskole	40,5	40,4	38,9	40,8	41,2	40,4
Øygard ungdomsskole	39,2	38	38,1	38,4	40,5	38,8
Høle barne og ungdomsskule	40,9	38,6	39	41,6	44,3	40,9

Det er naturlig at karaktersnittet varierer noe fra år til år, men statistikken viser også at det er noen skoler som jevnt over har et lavere karaktersnitt enn andre skoler. Høyland ungdomsskole og Riska ungdomsskole har gjennom flere år har hatt lavest grunnskolepoeng. Det kan være flere mulige årsaker til dette, som for eksempel bakgrunn i elevmassen, lav kompetanse i fra barneskolen, foresatte med lavt utdanningsnivå, lærere som er strengere med karakterene, en undervisning som ikke er godt nok tilpasset elevene, skolene bruker ikke godt nok vurdering for læring og lignende.

Skolene måler også utviklingen i elevenes resultater på nasjonale prøver.

Karakterutvikling nåværende 10. trinn ved Øygard ungdomsskole

I tabellen nedenfor inngår karakterutvikling til 106 elever, fordelt på fem klasser.

Figur 4 – Oversikt over karakterutvikling fra første termin i 8. trinn til første termin i 10. trinn for elever fra Øygard ungdomsskole. Kilde: Karakterstatistikk fra Øygard ungdomsskole.

Karakteroversikten viser at i engelsk og norsk fikk flertallet samme karakterer i 10. trinn som den de fikk på 8. trinn. I engelsk var det ca. 10 prosent som gikk opp i

karakter og i norsk var det ca. 12 prosent som gikk opp i karakter. I matematikk gikk ca. 32 prosent av elevene ned i karakter og 16 prosent opp en karakter. Resultatene er noe forskjellig i fra klasse til klasse, og for to av klassene finner vi at det er flere som har gått opp i karakter enn ned i karakter. I den ene klassen er det tretten elever som har gått ned i engelsk, og i en annen klasse er det ti elever som har gått ned i matematikk.

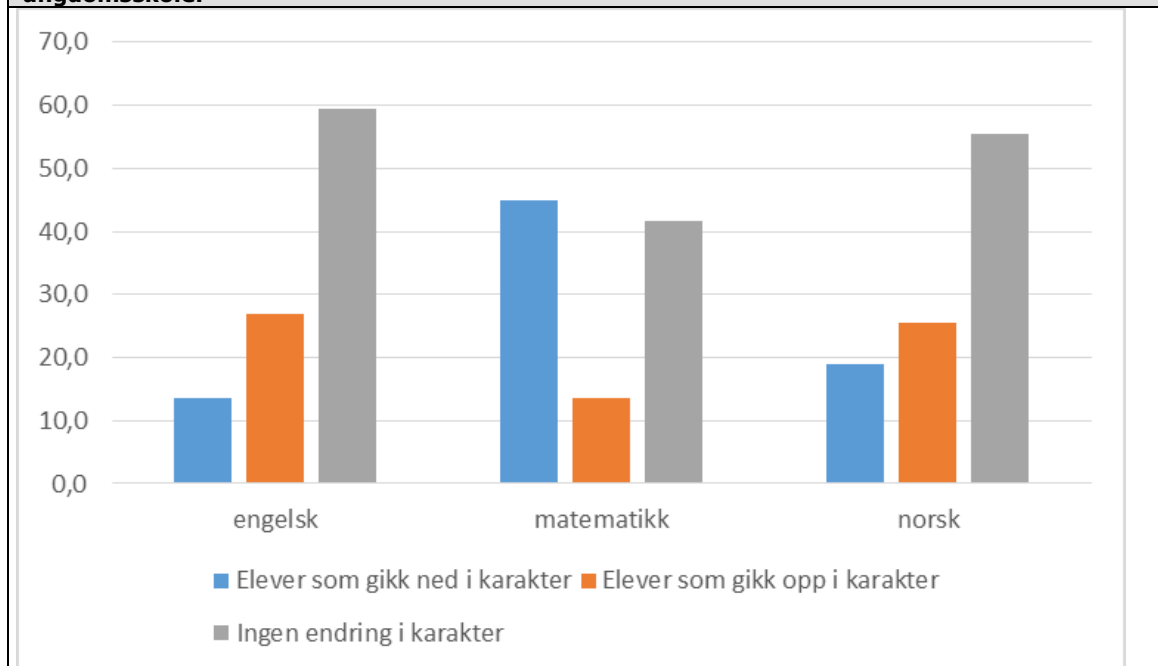
Flere av elevene ved Øygard ungdomsskole oppga at det benyttes vurdering for læring, men at lærerne praktiserer det ulikt. I elevundersøkelsen oppnådde Øygard en 3,5 i skår på vurdering for læring for 10. trinnet. Ledelsen oppgir at vurdering for læring er et av skolens satsingsområder.

Elevene oppgir at de har veldig mye lekser, og at dette kan spille inn på at de ikke får øvd godt nok til prøver, fremføringer o.l. Samtidig sier noen av elevene at flere har sluttet å gjøre lekser eller kun gjør lekser hos de lærere som sjekker om leksene er gjort. Elevene reagerer også på at det kan være tre - fire vurderingssituasjoner i uken, samtidig som det er lekser. Personalet ved skolen oppgir at det skal maks være to vurderingssituasjoner i uken. En gjennomgang av 10. trinns læringsplan for uke fem, viser at elevene den uken har fire oppsatte vurderingssituasjoner (muntlig naturfagsprøve, artikkel i sidemål, innlevering/skriveøkt i KRLE og skriftlig innlevering og/med muntlig presentasjon). Elever og en foresatt representant oppgir at det kan ta lang tid før de får tilbakemelding på en vurderingssituasjon, men at her er det forskjeller på lærerne.

Karakterutvikling nåværende 10. trinn ved Riska ungdomsskole

For Riska ungdomsskole inngår karakterene til 89 elever i engelsk og matematikk og 90 elever i norsk, fordelt på fire klasser. Figuren på neste side, viser en oversikt over karakterutvikling.

Figur 5 – Oversikt over karakterutvikling fra første termin 1. halvår i 8. trinn til første termin 1. halvår i 10. trinn for elever fra Riska ungdomsskole. Kilde: Karakterstatistikk fra Riska ungdomsskole.

Karakteroversikten viser at nesten 60 prosent av elevene beholder samme karakter i engelsk, og 56 prosent av elevene beholder samme karakter i norsk. Både i norsk og engelsk er det flere elever som går opp i karakter enn ned. I matematikk er det ca. 45 prosent som går ned i karakter, og ca. 14 prosent som går opp i karakter. I alle klassene er det flere som går ned i matematikk enn opp. I den ene klassen er det ingen elever som har gått opp i karakter i matematikk, men i samme klasse har mange elever gått opp i norsk og i engelsk. I en annen klasse er det mange elever som har gått ned i alle tre fagene. Ledelsen ved Riska oppgir at de tidligere hadde et matematikkprosjekt som det ble lagt mye ressurser i, men at skolen ikke så noen resultater av prosjektet. Dette prosjektet ble derfor tatt vekk. Skolen gjennomfører «Lesson Study» som er en metode hvor flere lærere samarbeider og observerer hverandres undervisning og analyserer resultatet. Fokuset er å se hvordan undervisningen påvirker den enkelte elev. Målet er at lærerne skal tilegne seg ny kunnskap som påvirker undervisningen og bidra til økt læring.

I elevundersøkelsen 2015/2016 10. trinn fikk Riska ungdomsskole 3,4 på vurdering for læring. Elevrepresentantene forteller at noen lærere er flinke til å gi tilbakemeldinger etter vurderingssituasjoner raskt, mens andre bruker lenger tid. Noen opplever at det ikke er alle som gir like tydelige tilbakemeldinger på hva som kan forbedres.

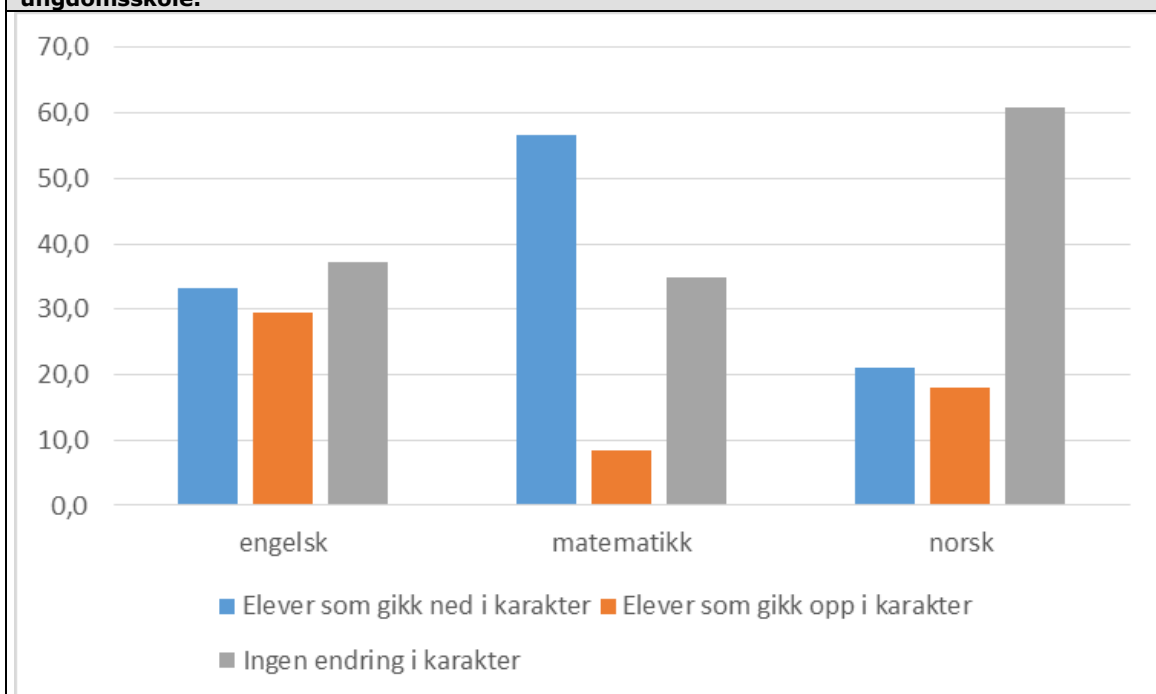
Elevene forteller om at de i noen uker har mange vurderingssituasjoner, og at lærerne ikke samarbeider godt nok når det kommer til lekser og plassering av prøver, og er mer opptatt av kun sitt fag. Elevene opplever det som stressende når det er mange vurderingssituasjoner på en uke. Ledelsen oppgir at de har blitt kontaktet av foresatte om mange vurderingssituasjoner, og foreldrerepresentantene tar også opp dette. Elever oppgir at lærerne prøver å ha ferdig de fleste vurderingssituasjonene før

påskeferien (i år 18. mars). Ledelsen ønsker at vurderingssituasjonene er fordelt utover på en gunstig måte, men at det er ønskelig at mest mulige vurderinger er gjennomført til påske. Dette fordi lærerne skal ha mulighet til å fange opp dem elever som ikke har gjennomført vurderingssituasjoner, slik at det også kan få karakter. Ledelsen oppgir at alle skal legge inn vurderingssituasjonene på prøve/aktivitetsplanen. En gjennomgang av denne viser at det også ligger noen vurderinger etter påskeferien. Skolen er opptatt av å se om en kan kutte vurderingssituasjoner også, men det er opptil den enkelte lærer å vurdere hva den trenger for å kunne sette karakter.

Karakterutvikling nåværende 10. trinn ved Giske ungdomsskole

Karakterstatistikken på neste side er basert på 105 elever i norsk og engelsk, og 106 elever i matematikk fordelt på seks klasser.

Figur 6 – Oversikt over karakterutvikling fra første termin 1. halvår i 8. trinn til første termin 1. halvår i 10. trinn for elever fra Giske ungdomsskole. Kilde: Karakterstatistikk fra Giske ungdomsskole.

Karakteroversikten viser at i norsk er det ca. 61 prosent som fikk samme karakter første halvår, i 8. trinn og første halvår 10. trinn. Både i norsk, engelsk og matematikk er det flere elever som går ned i karakter enn opp i karakter. Den største nedgangen er i matematikk hvor ca. 57 prosent av elevene har gått ned i karakter. Også ved Giske ungdomsskole finner en forskjeller mellom klassene. I matematikk er det mellom 6 og 14 elever som har gått ned i karakter i den enkelte klasse. I engelsk varierer det mellom 0 – 10 elever som har gått opp i karakterer i den enkelte klasse.

I elevundersøkelsen for 2015/2016 oppnådde Giske ungdomsskole 10. trinn en skår på vurdering for læring på 3,2. Noen av elevrepresentantene uttrykker at en lærer av tilbakemeldingene. Men det kommer også frem at noen ikke har fått tilbakemelding på en heldagsprøve før neste prøve skal være, og at det er ulikt hvor raskt lærere retter.

Elevrepresentantene oppgir at lærerne ikke samarbeider godt nok om vurderingssituasjoner, og at en del vurderinger ofte kommer oppå hverandre. Noen av elevrepresentantene oppgir at de på den dagen intervjuet ble gjennomført, hadde de hatt to prøver. Skolen har utarbeidet en prøveplan som hang oppslått på personalrommet. På den så fordelingen mellom vurderingssituasjonene ut til å være grei, men i praksis viser det seg at ikke alle vurderingene var ført opp. Skolen oppgir også at lærere starter ofte på nytt stoff på likt, og noe som ofte fører til vurderinger på likt. Noen elever oppgir at de får en prøveplan, mens andre klasser ikke fikk dette.

Elevrepresentantene uttrykker også at det oppfattes som om noen lærere gir urettferdig karakterer. Elevrepresentantene oppgir at når en lærer er vekke, så får de av og til vikarer som ikke kan faget. Når læreren kommer tilbake og vil ha prøve, så kan ikke elevene stoffet/har ikke lært noe. Noen synes også det er dumt at lærere ikke gir karakteren seks i første halvår.

Faglig svake elever

Noen av de faglig svake elevene tildeles spesialundervisning, gjennom at det fattes enkeltvedtak med en gitt ressursramme i ett eller flere fag. Faglige svake elever skal på like linje med andre elever få opplæring som er tilpasset evnene og forutsetningene hos den enkelte elev. Det varierer i fra skole til skole hvordan og om de benytter ekstra ressurser på de svake elevene som ikke har spesialundervisning. Dette henger sammen med hvor mye den enkelte skole har av midler og ledelsens prioritering. Skolene hadde tidligere, som en del av den statlige satsingen for å få flere til å gjennomføre videregående skole, prosjektet ny-giv. Flertallet av ungdomsskolene i Sandnes opplevde ikke at dette ga de store utslagene karaktermessig hos elevene. Mange synes at tiltakene for de svake elevene burde kommet tidligere enn på våren i 10. trinn. Giske ungdomsskole er den skolen som var fornøyd med ny-giv, og skolen hadde dette tilbudet frem til dette skoleåret. Deres erfaring var at elevene har hatt nytte av ny giv og at det ga elevene motivasjon. Rektor oppgir at skolen vil starte opp igjen med dette kommende skoleår.

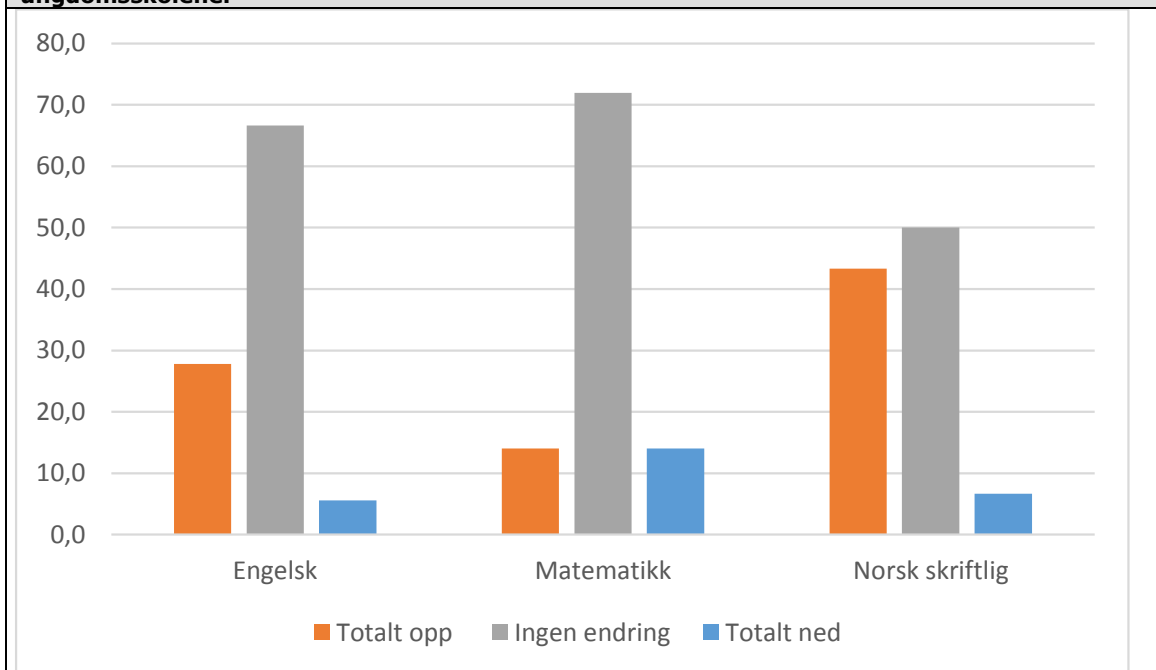
Etter at prosjektet ny-giv ble avsluttet, har Sandnes kommune avsatt midler til ny-giv lignende tiltak. I år har oppvekst skole 500.000 i midler til slike tiltak, som den enkelte ungdomsskole kan søke om å få.

Riska ungdomsskole «soler» elevene (kartleggingsverktøy utviklet av Gjesdal kommune) på 8. trinn og i 9. trinn og jobber med å få utviklet leseferdighetene. Skolen har ikke noe eget opplegg for elever som får lav karakter i matematikk. Dette overlates til den enkelte lærer. En foreldrerepresentant oppgir at en elev som fikk dårlige resultat i matematikk, selv måtte be om få noe ekstra hjelp. Men skolen har noe deling i matematikk, og dette brukes fleksibelt både på flinke elever svake elever. Det tas en før-test av elever, og elever som kan stoffet fra før, blir tatt ut som egen gruppe.

Øygard ungdomsskole er en av skolene som har fem ekstra lærerstillinger bevilget direkte fra staten og som de fikk på grunnlag av svake faglige prestasjoner (Kristinmidler), noe de også får beholde kommende skoleår. På skolen blir alle elevene kartlagt på 8. trinnet blant annet ved å «sole» elevene. Skolen har delingstimer i flere fag som norsk, matte, svømming, kunst og håndverk, naturfag, mat og helse. Ledelsen på skolen oppgir at en har hatt en time deling i matematikk hver uke siden 8. trinnet. I tillegg arrangeres det ulike matematikkurs. Skolen har fortsatt med ny-giv prosjektet, men har i år bare noen få elever som deltar. De får tilbud om fem timer i uker i 10. trinn til dette.

Rogaland Revisjon har utarbeidet en oversikt som viser hva som skjer med karakterutviklingen for elever som får to i karakter i første halvår 8. trinn. På grunn av at det i noen fag/ skoler er få elever som får karakteren to, har vi for å bevare anonymiteten valgt å se på dette for de tre utvalgte ungdomsskolene totalt.

Figur 7 – Oversikt over karakterutvikling for elever som fikk to i karakter i første halvår i 8. trinn og utviklingen i karakter til første halvår i 10. trinn. Gjelder elever fra Giske ungdomsskole, Riska ungdomsskole og Øygard ungdomsskole. Kilde: Karakterstatistikk fra ungdomsskolene.

Figuren viser at i matematikk får ca. 72 prosent av elevene samme karakter (to) i 8. trinn og 10. trinn. I engelsk er det ca. 67 prosent som får samme karakter. Den mest positive utviklingen finner en i norsk, der ca. 43 prosent av elevene går opp en karakter. Det er få elever som går ned i karakter i alle tre fagene.

Vurdering

Skolene gir elevene underveisvurdering, men det varierer noe fra lærer til lærer hvordan tilbakemeldinger gis. På indikatoren «vurdering for læring» for 10. trinnet, i elevundersøkelsen 2015/2016, varierer skåren for skolene fra 3,1 til 3,6. Lurahammaren er den skolen som skårer høyest, og de har jobbet mye med vurdering for læring. Med

unntak av Høle barne- og ungdomsskule har alle skolene hatt en positiv utvikling. Skolene synes likevel å ha en vei å gå i forhold til å la elevene være med å vurdere eget arbeid, og på at lærerne bedre bistår elevene med å kunne tenke gjennom hvordan de utvikler seg i faget.

På 10. trinn er det mange vurderingssituasjoner, og elevene har i noen uker mellom tre – fem vurderinger. Elevene opplever dette som stressende. De opplever at ikke alle lærerne er flinke til å samarbeide om vurderingssituasjoner. Noen elever oppgir at noen lærere bruker lang tid på å rette prøver/innleveringer, noe som er uheldig. Rogaland Revisjon anbefaler skolen til å sette i gang tiltak for å samordne vurderingssituasjonene bedre, slik at en unngår opphoping på enkelte uker. Flere av skolene har hatt en positiv utvikling i grunnskolepoeng, men det sier ikke den noe om den faglige utviklingen til den enkelte elev i ungdomsskolen. Vi gjorde derfor en analyse av utviklingen i karakter for tre av skolene. Dette gjorde vi fordi det er en sammenheng mellom ved at dess bedre karakter en elev har, dess større er sannsynligheten for at eleven fullfører videregående opplæring. Gjennomgangen av karakterstatistikk for tre av ungdomsskolene viste at mellom 32 og 57 prosent av elevene gikk ned i karakter i matematikk fra 1. termin i 8. trinn til 1. termin på 10. trinn. En tilsvarende gjennomgang for Gjesdal kommune, viste også her størst nedgang i matematikk hvor 37 prosent av elevene gikk ned i karakter.

- Det kan være flere årsaker til dette, og årsakene kan ligge både hos hvordan skolen organiserer undervisningen, men også hos elevene selv. Matematikk kan være et krevende fag, og i faget er det i senere år også kommet inn mer teknologi der elevene skal benytte Excel og Geogebra til å løse oppgaver. Dette forutsetter at elevene har slike verktøy lett tilgjengelig. I engelsk får elevene to karakterer, en muntlig og en skriftlig, og i norsk gis det tre karakterer hovedmål, sidemål og muntlig. Det er mulig at disse fagene får mer oppmerksomhet fra elevene, og at elevene tenker rasjonelt og dermed nedprioriterer matematikken da den bare har en karakter. Men resultatet kan også handle om hvordan matematikkundervisningen er lagt opp. For eksempel dersom en går gjennom et kapittel, har prøve for å avdekke tilegnet kunnskap, så går en videre med neste kapittel. Dersom det da er elever som ikke har forstått stoffet og skårer dårlig på prøven, så blir ikke nødvendigvis disse «hullene» tettet. Dette kan føre til at elevene kan slite med å henge med videre.

Vi ser at ved Øygard ungdomsskole, som har fått tilført ekstra lærerressurser gjennom statlige midler, er det færrest elever som går ned i karakter i matematikk og norsk. Men samtidig er det den skolen der færrest elever går opp i karakter i engelsk og norsk.

Matematikkundervisningen på Lurahammeren er lagt likt for alle klasser på trinnet. I to av matematikktimene i uken, blir klassen delt avhengig av hvilket nivå eleven selv mener å være på. Det er totalt fire lærere som er med i undervisningen. Skolen skryter

av dette opplegget, og oppgir at elevene gir positiv tilbakemelding på dette.

Lurahammaren var i 2015 den av ungdomsskolene i Sandnes som hadde lavest avvik mellom standpunkt karakter og eksamens karakter i matematikk skriftlig.

For inneværende 10. trinn, har Lurahammaren totalt hatt en positiv karakterutvikling fra 8. trinnet, der karakterutviklingen totalt har økt med 1,2. Dette er en betydelig forbedring fra forrige skoleårs 10. trinn, hvor karakterutviklingen var negativ med totalt 5,1.

Det varierer om svake elever, som ikke har spesialundervisning, får ekstra undervisning. De fleste skolene har noen delingstimer, og det arrangeres kurs som elevene kan delta på. Når en ser på de elever som fikk to i karakter i matematikk første halvår på 8.-trinnet, så er det langt færre av dem som gikk ned i karakter til første halvår på 10. trinn, enn total statistikken. I engelsk og i norsk er det også færre som går ned.

For å hindre frafall i fra videregående skole er det viktig av ungdomsskolene prøver å forebygge skoletrøtthet og manglende motivasjon. Skolene har fremdeles en vei å gå for å sikre at opplæringen blir mer praktisk og gi bedre tilpasset opplæring. Prosjektet ungdomstrinn i utvikling kan forhåpentligvis bidra til en positiv utvikling. Noen av skolene skårer lavt på vurdering for læring, og bør jobbe videre med dette, slik at elevene får underveisvurdering som fremmer læring. Skolene bør utarbeide bedre systemer for dette.

I tillegg ser vi, spesielt i matematikk, at det er flere som går ned i karakter enn opp i karakter. Rogaland Revisjon anbefaler at det settes i verk tiltak for å bedre resultater i matematikk.

Når målet i Sandnesskolen er at alle elever skal oppleve fremgang, så er det ikke tilstrekkelig å se på utviklingen i grunnskolepoeng for avgangsklasser eller utviklingen i nivå på de nasjonale prøvene. Selv om vanskelighetsnivået i fag ofte øker utover, er det utviklingen i den enkelte elevs karakter som kan si noe måloppnåelse. Rogaland Revisjon anbefaler ungdomsskolene å følge karakterutviklingen til den enkelte elev for å måle om eleven har fremgang. På den måten kan skolene tidlig sette inn tiltak der det er elever eller klasser som har negativ utvikling.

3 OPPSUMMERING – KORT SVAR PÅ PROBLEMSTILLINGENE

Hvilke planer og retningslinjer har kommunen for overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole, og hvordan fungerer disse?

Den enkelte skole har gode og omfattende rutiner i arbeidet med å sikre overgangen mellom ungdomsskolen og videregående. Rutinene følges og fungerer hensiktsmessig. Overgangen synes å være godt organisert.

Hvordan forberedes overgangen for elever med svakt karaktergrunnlag fra ungdomsskolen?

Noen av de faglig svake elevene har tildelt spesialundervisning. Svake elever, som ikke har spesialundervisning, har ikke noen rett på ekstra ressurser/støtte utover generell tilpasset opplæring. Skolene hadde tidligere, som en del av den statlige satsingen for å få flere til å gjennomføre videregående skole, prosjektet ny-giv. Sandnes kommune har avsatt noe midler som skolene kan søke om til ny-giv lignende tiltak. Det er ulikt hvor mye skolene benytter i ekstra ressurser på de svakeste elevene og hvordan opplegget organiseres.

En gjennomgang av karakterstatistikk for tre av ungdomsskolene viser at elever som får karakter to i matematikk, norsk eller engelsk første halvår i 8. trinn, har mindre sannsynlighet for å gå ned i karakter til jul første halvår i 10. trinn enn andre elever.

Hvordan sikres overgangen for elever med særskilte behov, herunder hvilken dokumentasjon følger elevene fra grunnskole til videregående skole?

Skolene har rutiner for å sikre overgangen for elever med særskilte behov både med tanke på innmelding til fylkeskommunen innenfor fristen og kontakt med elev og foresatte. Skolene kaller inn aktuelle foresatte, aktuelle elever og PPT fra fylkeskommunen til møte i god tid før søknadsfrist. PPT fra fylkeskommunen bidrar til informasjon og veiledning til foresatte og elev med tanke på at en skal finne det riktige tilbudet til eleven.

Representanter fra skolene er med på møter med videregående skoler vedrørende elever som skal gå på den videregående skolen, for de skoler som arrangerer dette.

Det er beskrevet i informasjonsskrivet fra fylkeskommunen vedrørende søking og inntak til videregående opplæring, hvilken dokumentasjon som skal følge med søknaden.

Hvordan er samarbeidet mellom Sandnes kommune og Rogaland fylkeskommune med tanke på elevenes overgang til videregående skole?

Sandnes kommune og fylkeskommunen har inngått en avtale om totalt to dagers hospitering på de videregående skolene for elever på 9.- og 10. trinn. Flertallet av elevene får hospitere på førstevalget sitt, men noen elever (11 prosent våren 2016) får ikke dette. Dette er uheldig for dem det gjelder, og kan bidra til at de ikke får godt nok grunnlag til å ta riktig valg. Hospiteringsperioden foregår både på 9.- og 10. trinn over en periode på to uker. Dette skaper utfordringer i undervisningen for lærerne, og er ikke optimalt.

Fylkeskommunen utarbeider årlig et informasjonsskriv til skolene vedrørende informasjon om søking og inntak til videregående opplæring, og de arrangerer informasjonsmøte for rådgiverne. Rådgiverne i Sandnes er fornøyde med den hjelp og støtte de, foresatte og elever får fra PPT i fylkeskommunen vedrørende elever med fortrinnsrett og elever med spesielle behov.

Ungdomsskolene i Sandnes har opplevd at informasjon de har sendt inn om enkelt elever ikke har blitt videreformidlet til den videregående skolen som eleven begynte på.

Hvordan arbeider den enkelte skole med å sikre god yrkesrådgivning overfor elevene på ungdomstrinnet?

Utdanning- og yrkesrådgivning gis både som en del av faget utdanningsvalg og som individuell veiledning med alle elever på 10. trinnet. Alle skolene har planer for faget utdanningsvalg, men det varierer hvordan faget er organisert og hvem som underviser i faget. Resultater fra elevundersøkelsen viser at de fleste skolene har hatt en positiv utvikling med tanke på hvor fornøyde elevene er med utdannings- og yrkesveiledningen.

Hvilke forbedringsområder finnes?

Selv om ungdomsskolene i Sandnes er i en positiv utvikling, har ungdomsskolen forbedringsområder.

- Hospiteringen foregår over en to ukers periode, noe som skaper uro i undervisningen.
- Noen av elevene får ikke god nok informasjon om utdanningsprogram i forkant av hospiteringen og ikke alle får hospitere på ønsket utdanningsprogram
- Faget utdanningsvalg undervises på noen av skolene av lærere som ikke har rådgivningskompetanse. Dette er ikke et formelt krav, men kunne vært en fordel.
- Elevene har i noen uker mange vurderingssituasjoner, og elevene synes ikke lærerne samarbeider godt nok om dette.
- Ungdomsskolene kan bli bedre på underveisvurdering (vurdering for læring) og å gjøre undervisningen mer praktisk rettet.
- Det er rom for forbedringer i matematikkundervisningen, da flere elever går ned i karakter enn opp.

VEDLEGG

Vedlegg 1

Om forvaltningsrevisjon

I kommunelovens [§ 77.4](#) pålegges kontrollutvalgene i fylkeskommunene og kommunene å påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjon innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Lovens bestemmelser er nærmere utdypet i revisjonsforskriftens [kapittel 3](#) og kontrollutvalgsforskriftens [kapittel 5](#).

Revisjon i norsk offentlig sektor omfatter både regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon, i motsetning til i privat sektor hvor kun regnskapsrevisjon (finansiell-) er obligatorisk.

Rogaland Revisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon på oppdrag fra kontrollutvalget i kommunen. Arbeidet er gjennomført i henhold til [NKRF](#) sin standard for forvaltningsrevisjon, [RSK 001](#). Les mer på www.rogaland-revisjon.no.

Denne rapporten er utarbeidet av forvaltningsrevisor Elin Fagerheim Bjerke under ledelse av fagansvarlig for forvaltningsrevisjon Bernt Mæland.

Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er krav eller forventninger som revisjonen bruker for å vurdere funnene i undersøkelsene. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området, f.eks. lovverk og politiske vedtak. I dette prosjektet er revisjonskriteriene presentert underveis i rapporten.

Metode

Kilder

Muntlige kilder internt i Sandnes kommune

Karen Margrethe Hegland Øvstebø sosialrådgiver Øygard ungdomsskole
Nina Soma Tjelta - yrkesrådgiver Øygard ungdomsskole
Rune Stangeland - rektor Øygard ungdomsskole
Otto Jørgensen - trinnleder 10. trinn/lærer Øygard ungdomsskole
Andre Stokka Larsen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Tine Raugstad - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Sigurd Skeie Larsen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Tine Sviland Bertelsen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Gunnhild Marie Norheim - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
May Elisabeth Hæhre - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Elias Garvik - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Feiroz Shucri - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Sverre Just Haug - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Karl Andreas - elevrådsrepresentant/vararepresentant Øygard ungdomsskole
Kari Skaug Brynljulfen - rektor Skeiene ungdomsskole
Anne Elisabeth Berge - inspektør Skeiene ungdomsskole
Liv Hofgaard - yrkesrådgiver Skeiene ungdomsskole

Trond Hoel – rektor Giske ungdomsskole
Bjarte Christiansen - YOU-rådgiver Giske ungdomsskole
Toril Mæland – sosialrådgiver Giske ungdomsskole
Svein Tore Biland – inspektør Giske ungdomsskole
Rigmor Arnøy – trinnleder 10. trinn Giske ungdomsskole
Eirik Hansen – inspektør Giske ungdomsskole
Oda Mattingsdal – elevrådsrepresentanter Giske ungdomsskole
Sheika Al- Nasser – elevrådsrepresentanter Giske ungdomsskole
Amanda Tharcious – elevrådsrepresentanter Giske ungdomsskole
Diellarta Belaj – elevrådsrepresentanter Giske ungdomsskole
Magomed Salak A. Tousov – elevrådsrepresentanter Giske ungdomsskole
Tor Emil Torgersen – elevrådsrepresentanter Giske ungdomsskole
Arvid Strand – rektor Høle barne- og ungdomsskule
Morten Haaland - rådgiver Høle barne- og ungdomsskule
Vigdis Vatne - rektor Høyland ungdomsskole
Knut Hilleren - inspektør Høyland ungdomsskole
Margaret Engseth – yrkesrådgiver Høyland ungdomsskole
Randi Rønneberg Bustnes - rektor Lundehaugen ungdomsskole
Bente Aarsvoll - inspektør Lundehaugen ungdomsskole
Dag Thomas Kvalvik – yrkesrådgiver Lundehaugen ungdomsskole
Kari-Anna Ronæs Rolland - Lundehaugen ungdomsskole
Paul Næsse - rektor Lurahammaren ungdomsskole
Espen van der Hoeven – inspektør Lurahammaren ungdomsskole
Siri Marie Håland – YOU-rådgiver Lurahammaren ungdomsskole
Øyvind Fjermestad - rektor Riska ungdomsskole
Elin Arntsen - YOU- rådgiver Riska ungdomsskole
Liv Kirsti Mong- sosialrådgiver og inspektør Riska ungdomsskole
Cecilie Masia – lærer Riska ungdomsskole
Remi Heimland – inspektør Riska ungdomsskole
FAU – representanter/vararepresentanter 10. trinn Riska ungdomsskole
Tove Karin Hansen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Riska ungdomsskole
Amalie Andreassen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Riska ungdomsskole
Eivind Øknsnevad - elevrådsrepresentant/vararepresentant Riska ungdomsskole
Marius Arnevik - elevrådsrepresentant/vararepresentant Riska ungdomsskole
Eskil Norderud Jensen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Riska ungdomsskole
Eilieen Vanja Gabrielsen - elevrådsrepresentant/vararepresentant Riska ungdomsskole
Richard Olsen – rådgiver oppvekst skole
Kari Vestbø – rådgiver oppvekst skole
Hege Egaas Røen – rådgiver oppvekst skole
Tone Solum Søndervik – rådgiver oppvekst skole

Muntlige kilder eksterne

Gunnar Gaard - PPT leder Rogaland fylkeskommune
Inga Sandnes – oppfølgingstjenesten Rogaland fylkeskommune
Mette Mannes - oppfølgingstjenesten Rogaland fylkeskommune
Turid Norheim - oppfølgingstjenesten Rogaland fylkeskommune

Interne skriftlige kilder

Arbeid med forberedelse til overgangen ungdomsskole – videregående skole Lurahammaren ungdomsskole.
Arbeidsplaner uke 3, 5 og 8 Giske ungdomsskole 10. trinn.
Kvalitetsmelding for Sandnes-skolen 2013.
Kvalitetsmelding for Sandnes-skolen 2014.
Kvalitetsmelding for Sandnes-skolen 2015.

Karaktermatriser fra Øygard-, Riske- og Giske ungdomsskole.
Lokal læreplan i «utdanningsvalg» 2015 - 2016, Høle barne- og ungdomsskule.
Læringsplaner uke 6 og 8 Øygard ungdomsskole 10. trinn.
Pedagogisk handlingsplan 2015 - 2016, Skeiene ungdomsskole.
Periodeplaner utdanningsvalg 2015/2016, Riska ungdomsskole.
Presentasjon vedrørende utdanningsvalg Skeiene ungdomsskole.
Prøveplaner Riska- og Giske ungdomsskole.
Rutinebeskrivelse av hvordan Høle jobber med overgangen ungdomsskole - vgs.
Rutiner for overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole på Øygard ungdomsskole.
Rutiner overgang ungdomsskole - videregående skole, Lundehaugen ungdomsskole.
Rutiner mht vgs søknader Høyland ungdomsskole.
Rutiner ved overgangen mellom Giske ungdomsskole og videregående skole for skoleåret 2016/2017.
Sandnes bystyre - 16.06.15 - sak 66/15 «Kvalitetsplan for Sandnesskolen 2015 - 2016».
Sosialrådgivers årshjul, Øygard ungdomsskole.
Timebruk utdanningsvalg, Øygard ungdomsskole.
Timetall - UTV Lundehaugen ungdomsskole.
Ukesplan uke 6 og 8 Riska ungdomsskole 10. trinn.
Utdannings- og yrkesveiledning ved Riska ungdomsskole.
Utdanningsvalg -årsplan Høyland ungdomsskole.
Årshjul utdanningsvalg 2015 -2016, Giske ungdomsskole.

Eksterne

Informasjonsskrivet: «Informasjon om søking og inntak til videregående opplæring skoleåret 2016/2017».
Rogaland fylkeskommune.
Gjennomføringsbarometeret. 2015. Utdanningsdirektoratet.
<http://tidligintervensjon.no/Nyheter/Frafall-i-videregaende-skole/>
<http://lesesenteret.uis.no/category.php?categoryID=13571>
Kvalitetsmelding videregående opplæring 2015. Rogaland fylkeskommune.
FAU - representanter/vararepresentanter 10. trinn Riska ungdomsskole.
FAU - representanter/vararepresentanter 10. trinn Riska ungdomsskole.
www.skoleporten.no
Læreplan for utdanningsvalg fra 2006.
Læreplan for utdanningsvalg fra 2015.
Min framtid 2015, utdannings- og yrkesvalg. Pedlex.
Statistikk fått fra Rogaland fylkeskommune ved Elin Svensen og Torhild Johanne Riis.

Vedlegg 2 Utdrag fra kvalitetsplanen til Sandnes kommune 2015 – 2018.

Kvalitetssikring

Opplæringslovens § 13-10 pålegger skoleeier å sikre kvaliteten på opplæringen i kommunen. Skoleledere har ansvar for å gjennomføre jevnlig skolebaserte vurderinger, der skolen er bevisst sitt kunnskapsgrunnlag og vurderer om organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå målene som er fastsatt i LK06. Som skoleeier følger Sandnes kommune opp skolene ved følgende Kvalitetssikringssystem:

1. Et årlig kvalitetssikringshjul
2. Regelmessig oppfølging av skolene utenom dette kvalitetssikringshjulet
3. Kontinuerlig kompetanseutvikling (se kapittel «Kvalitet i ledelse»)

Figur 1 – Kvalitetssikringshjulet i Sandnesskolen

Kvalitetssikringshjulet består av følgende komponenter:

1. Utviklingssamtalen gjennomføres av skolens ledergruppe og to representanter fra kommunaldirektørens stab, og har fokus på skolens praktisering av lovverk, resultater og utviklingsarbeid.
2. Ledersamtalen mellom den enkelte rektor og kommunaldirektøren følger opp og avklarer det videre arbeidet etter utviklingssamtalen.
3. Intern kontrakt fastsetter utviklingsmål for skolen det kommende året.
4. Skolens utviklingsplan beskriver hvordan skolen konkret vil jobbe for å nå utviklingsmålene. Skolens samarbeidsutvalg godkjenner utviklingsplanen.
5. Resultatvurderingen presenterer skolens resultat overfor politikerne
6. Kvalitetsmeldingen presenterer Sandnesskolens resultater for bystyret (skoleeiers tilstandsrapport)

Vedlegg 3

Søkergrupper, søknadsskjema og vedlegg til søknad

Fortrinnsrett	Søknadsskjema	Vedlegg til søknadsskjema <i>Vedleggene lastes opp elektronisk i forbindelse med innsending av søknadsskjema.</i>	Frist for inn-sending
§6-15 - Vg1 Fortrinnsrett til et særskilt utdanningsprogram	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Enkeltvedtak om spesialundervisning 2. Sakkyndig vurdering etter § 6-16 3. IOP 4. Karakterutskrift 5. Kartleggings skjema av elevs behov for medisinsk og/eller pleiefaglig oppfølging i skoletiden 	1. februar
§6-17(Vg1) § 6-30 Fortrinnsrett for søkere med sterkt nedsatt funksjonsevne	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Enkeltvedtak om spesialundervisning 2. Sakkyndig vurdering 3. IOP 4. Evt. Karakterutskrift 5. Kartleggings skjema av elevs behov for medisinsk og/eller pleiefaglig oppfølging i skoletiden 	1. februar
§6-18/§6-31 Søkere med rett til opplæring i eller på tegnspråk Inntak til knutepunktskoler (§6-40)	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evt. enkeltvedtak om spesialundervisning 2. Evt. sakkyndig vurdering 3. Evt. IOP 4. Karakterutskrift 	1. februar

Individuell behandling	Søknadsskjema	Vedlegg til søknadsskjema <i>Vedleggene lastes opp elektronisk i forbindelse med innsending av søknadsskjema.</i>	Frist for innsending
§6-22 (Vg1) Søkere med rett til spesialundervisning og som mangler karakter i mer enn halvparten av fagene	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	1. Enkeltvedtak om spesialundervisning 2. Sakkyndig vurdering 3. IOP 4. Karakterutskrift	1. februar
§6-25/§6-38 Søkere som av andre særlige grunner (tungtveiende) må behandles individuelt	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	1. Uttalelse fra skolen med bekræftelse av behov 2. Medisinsk dokumentasjon/ dokumentasjon fra psykisk helsevern 3. Evt. sakkyndig Vurdering	1. februar
§6-35 (Vg2/Vg3) Søkere med enkeltvedtak om spesialundervisning og planlagt grunnkompetanse	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	Uttalelse fra skolen	1. februar

Meldeskjema		Vedlegg til meldeskjema <i>Vedleggene lastes opp elektronisk i forbindelse med innsending av søknadsskjema.</i>	Frist for innsending
Meldeskjema – informasjon om elever som mottakerskole bør vite om før skolestart NB! Bli ikke saksbehandlet av inntakskontoret!	Link til skjema i Vigo fylles ut og sendes inn elektronisk	Eventuelt: <ul style="list-style-type: none"> • Uttalelse fra skolen • Sakkyndig vurdering • Fravær • Legeerklæring • Annen relevant informasjon 	1.mars

